

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

2015. gada vasara / 2

ALMA MATER

www.lu.lv

**Mārcis Auziņš
par savu rektora pieredzi**

**Starp zinātņi un
rakstniecību**

**Mērķis – iedibināt
neiroloģiju Latvijā kā
fundamentālu zinātņi**

**Skolēņi izmanto
saules enerģiju
transportlīdzekļiem**

**Par prakses apmaiņas
programmu iespējām
studentiem**

Articles supplied with annotations in English

Lai studiju gadi paliek atmiņā, kā skaistākie dzīvē!

1993. gada 14. jūlijā izveidotā Latvijas Universitātes kultūras, mākslas un izglītības jaunrades biedrība «Juventus» ir veiksmīgi paplašinājusi savu darbību un aktīvi iesaistījusies valsts kultūras procesos.

Tagad mūsu darbības galvenais mērķis ir piedāvāt iespēju latvju dančos un dziesmās piedalīties ikvienam. Par to rūpējas LU biedrības «Juventus» 20 mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi – deviņi kori, četri tautas deju ansambļi, pūtēju orķestris, senās mūzikas ansamblis, studentu teātris, folkloras kopa, keramikas studija. Ar tiem darbojas 40 kvalificēti diriģenti, kormeistari, baletmeistari, režisori, koncertmeistari.

LU dziedātāji un dejojāji ar raito dejas soli un skaistajām dziesmu vītnēm priecē skatītājus un klausītājus visa gada garumā gan Latvijā, gan arī visā pasaulē. Mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi piedalās labdarības pasākumos, konkursos, festivālos un ir guvuši daudzas starptautiskas un pašmāju godalgas un atzinības.

Cienījamie Latvijas Universitātes studenti!

LU biedrība «Juventus» aicina un gaida jaunus dalībniekus savos mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos. Studiju gadi ir skaistākie ne vien pašas studēšanas dēļ – vēl skaistākus tos dara notikumi, izjūtas un sastaptie cilvēki. Apvienojot studijas ar darbošanos mākslas jomā, jūs kļūsit trīskārt bagātāki – būs iegūtas gan jaunas zināšanas un laba izglītība, gan brīnišķīgi draugi, gan radošs prieks un emocijas par labi pavadītu un piepildītu brīvo laiku.

Edīte Simanoviča,

Latvijas Universitātes kultūras, mākslas un izglītības jaunrades biedrības «Juventus» direktore

Gita Siliņa

Latvijas Universitāte – kad globālais
satiekas ar lokālo: rektora stāsts

3

Lauma Abramoviča

Rakstīt ir tikpat dabiski kā ēst,
gulēt un mazgāties

7

Lauma Abramoviča

Neirozinātniece Inga Kadiša:
zinātnē viens nav karotājs

10

Helga Ingeborga Melnbārde

Mālu mīcīšana 40 gadu garumā

14

Katrīna Žukova

«Saules kauss 2015»: saules enerģija
jaunajiem izgudrotājiem

17

Anna Borisova

Nākotnes materiāli. Epoksīda sveķu
uzlabošana ar oglekļa nanopildvielām

20

Ilona Vilcāne

Mateo Frejs no Šveices:
«Mans hobijs ir cilvēki»

22

Madara Ambrēna, LU Preses centrs

ERASMUS+ prakses iespējas studentiem

23

Anete Enikova

Jauno mūzikas grupu konkurss studentiem
«Hadrons» – platforma jauniešiem
ceļā uz lielo skatuvi

26

Studiju programmas Latvijas Universitātē
2015./2016. akadēmiskajā gadā

28

Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē
no februāra līdz maijam

30

Latvijas Universitātes izdevums. Iznāk kopš 25.09.1922.

ISSN 1691-8185. Reģistrācijas apliecība Nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2015

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz izdevumu
obligāta

Izdevumu sagatavojis: LU Preses centrs, LU Akadēmiskais apgāds
Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586

Tālrunis: 67034329, e-pasts: info@lu.lv

www.lu.lv/almamater

Atbildīgās par izdevumu: Gundega Preisa, Ilona Vilcāne

Rakstu autori: Lauma Abramoviča, Madara Ambrēna,
Anna Borisova, Anete Enikova, Helga Ingeborga Melnbārde,
Gita Siliņa, Ilona Vilcāne, Katrīna Žukova

Tulkojums angļu valodā: LU Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālās maģistra studiju programmas «Rakstiskā tulkošana»
studente Beāte Paula

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Korektore: Gita Bērziņa

Latvijas Universitāte – kad globālais satiekas ar lokālo: rektora stāsts

LU Dabaszinātņu centra Torņakalnā Spāru svētkos kopā ar AS LNK Industries valdes locekli Jevgeniju Locovu.
Foto: Sarmīte Livdāne, Latvijas Universitātes muzejs.
2014. gada 28. oktobrī

Gīta SILIŅA

Ir pagājuši astoņi gadi, kopš kļuvāt par Latvijas Universitātes rektoru. Vai jūs atceraties, vai varat šobrīd fiksēt ideju, mērķu režģi, to platformu, kurā jūs sākat savu darbu?

Tas ir sarežģīts formulējums – par platformu un režģi utt., bet man likās, ka es stājos rektora amatā ar ļoti vienkāršu un īsu formulējumu – ka Universitātei ir jāklūst par zinātnes universitāti un tam jānotiek pārskatāmā laikā. Iecere bija, ka LU ir jāklūst par pamanāmu un vadošu un – tas varbūt skan ļoti pretenciozi, bet – par nopietnu spēlētāju vismaz Eiropas universitāšu vidē. Mana sajūta un sapratne, ka tā to vajadzētu darīt, visus šos gadus bijusi nemainīga, un gribu apgalvot, ka mums ir tīri labi veicies šajā ziņā.

Gatavojoties nākt pie jums, prātoju par Universitāti kā kopumu, mēģināju domāt ikdienības kontekstā, ne tikai par Universitātes sistēmu un ieskatījos sev tuvā Albēra Kamī grāmatā «Piezīmju grāmatiņas». Nejauši uzšķirot, atvēru lapu, kur ir 1948. gada ieraksts/doma: «Vispirms rada vientulībā un domā, ka tas ir grūti; turpmāk raksta un rada kompānijā, un tad saprot, cik tas ir neprātīgs pasākums un cik labi bija sākumā.» Vai jūs saredzat šajā domā kādas līdzības, paralēles?

Te man rodas divas asociācijas. Viena – man ir ik pa brīdim dzīvē bijušas situācijas, kad kaut kādas lietas man šķiet viegli izdarāmas, bet, kad sāku darīt, ieraugu, cik ļoti tomēr problēmu loks un uzdevums ir sarežģīts. Taču, tā kā esi jau *kautiņā* iesaistījies, tad nekur vairs nevar likties – jāiet līdz galam, cik tālu tas ir iespējams. Kad nonāc tajā reālajā situācijā, izrādās, ka ir jādara kaut kas diezgan atšķirīgs no tā, ko sākumā esi iedomājies. Tas vektors ir skaidrs, bet ceļš, iespējams, nav tāds, kādu biji iedomājies, iet kaut kā pavisam citādi. Vismaz

PIETURZĪMES

Mārcis Auziņš

Latvijas Universitātes rektors 2007–2015

Fiziķis

Latvijas intelektuālis

Minēts kā Latvijas Valsts prezidenta amata kandidāts

Labprātāk par kafiju dzer tēju

Iecienījis Pārdaugavas apkārtni («no Torņakalna var ieskriet Arkādijas parkā, pēc tam Māras dīķis, pēc tam Uzvaras parks. To var nosaukt par Rīgas Centrālparku. Zināmā mērā tā asociējas ar Ņujorku»)

Brīvajā laikā nereti nodarbojas ar skriešanu un pēdējā laikā iecienījis spēlēt golfu

Lepojas ar LU Latviešu valodas institūta izdevumu «Latviešu valodas gramatika» (2014)

Uz procesiem Latvijā nereti lūkojas caur Bērklījā, ASV, Pekinas Universitātē, arī Kanādā, Lielbritānijā, Vācijā un citur pasaulē pieredzētā prizmu

Uzskata, ka «cilvēku iedalīšana eksakti domājošos un humanitāros kā emocionāli domājošos ir ļoti nosacīta un ļoti tālu no patiesības. Var būt ļoti eksakti domājošs humanitārs cilvēks, var būt ļoti emocionāls dabaszinātņu cilvēks»

tādas bija manas pirmās asociācijas, dzirdot šo tekstu, un es domāju, ka tas ļoti precīzi rezonē ar manām sajūtām, kā šos astoņus gadus ir gājis.

Atceroties 2007. gadu, mēs ļoti strauji attīstījāmies pēc finanšu rādītājiem – valsts kopumā un arī Latvijas Universitāte. Nonācu rektora amatā, domājām par lieliem plāniem, ko darīsim, un tad sekoja 2008., 2009. gads. Mums paziņoja, ka Universitātes budžetā valsts dotācijas samazinās par 50% – divas reizes. Nav daudz institūciju, kas spēj izdzīvot šādā situācijā. Šķiet, ka tas bija 2010. gads, kad mūsu Universitātes budžets atgriezās pirmskrīzes līmenī – protams, ar absolūti citu sadalījumu, ar daudz lielāku naudu zinātnei, kad atkal sākās sarežģījumi.

Otrs, ko bija grūti iedomāties, nākot rektora amatā, piemēram, bija Latvijas Krājbankas krīze. Nav noslēpums, ka LU Krājbankā bija divarpus miljoni latu. Nezinu nevienu citu organizāciju, institūciju vai privātpersonas Latvijā, kas no šīs situācijas izgāja praktiski bez zaudējumiem. Mēs visus savus divarpus miljonus latu atgūvām, pateicoties ļoti spēcīgai Universitātes vadības komandai, sākot ar kancleru Gundaru Bērziņu, kurš pirmais precīzi reaģēja, sajūtot, ka briesmīgi nopietnas problēmas.

Šajā notikumā bija visa veida apstākļu gamma, sākot no izaicinājuma un riska līdz pat gandarījumam. Pastāstiet, lūdzu, vēl par spilgtiem, nozīmīgiem sasniegumiem LU pēdējo astoņu gadu laikā!

Man ir bijušas varbūt ne dramatiskas, bet izšķirīgas epizodes LU attīstībā. Viena, protams, ir mūsu Torņakalna kompleksa celšana. Atsevišķos posmos esam saņēmuši pārmetumus, ka par vēlu sākām, nenovedām pirmos konkursus līdz galam, bet te ir jāsaprot – patiesībā mēs droši vien šo to nojaušam, daudz ko zinām, bet daudz ko arī nezinām par politiski ekonomisko vidi, kurā mēs šobrīd Latvijā atrodamies un no kuras ir atkarīgi šie procesi. Pirmajā konkursā, ko mēs par celtniecību izsludinājām, bija tikai viens pretendents. Ekspertu vērtējums bija, ka piedāvājums ir ļoti sadārdzināts un ka tās nav reālas izmaksas. Tad bija izšķirošs moments, un mēs rīkojāmies neierasti. Tā patiesībā lielā mērā bija rektora izšķiršanās, jo pēc likuma rektors personīgi atbild par to, kas Universitātē notiek, un noslēpties aiz vadības vai Senāta viņam nav iespējams. Mēs lūdzām palīdzību ļoti lielam un respektablām advokātu birojam, lai viņi juridiski korektā un pieklājīgā formā dara zināmu visiem celtniekiem, ka būs jauns konkurss un ka mēs gaidām reālus pieteikumus un sacensību, kura arī notika. Tas prasīja laiku, bet mēs esam ieguvuši ļoti labu celtniecības kompāniju – *LNK Industries Group*, kas šobrīd būvē Torņakalnā. Grafiks ir mežonīgi saspringts, bet šobrīd mēs strādājam atbilstoši plānam, un kvalitāte ir laba. Process nav beidzies, bet es domāju, ka mēs jau ļoti optimistiski varam cerēt uz darbu pabeigšanu paredzētajos termiņos. Šī gada beigās tur studenti mācīsies.

Šis stāsts bija par saimniecisko situāciju, bet pamata nostādne par zinātnes universitāti un Eiropā atzītu universitāti ir, protams, daudz vairāk akadēmiskajā plānā. Tikko esmu atgriezies no Eiropas Universitāšu asociācijas konferences. Tur vienmēr ir diskusijas, kā mērīsim un vai reitingi ir labi. *QS Top Universities* reitings klasificē aptuveni 20 000 universitāšu. Tas varbūt izklausīsies negaidīti, bet patiesībā ļoti konservatīvi, jo universitāšu vidē jebkura universitāte negrib izrādīties kaut kur vidū vai astē. Līdz ar to reitings publicē aptuveni pirmo tūkstoši, kas ir 5% labāko augstskolu. Tātad aptuveni 5% labāko tiek atklāti, pārējie paliek ēnā. Tas nozīmē – ja mēs esam virs 700, tad mēs esam 3–4% pasaules

labāko universitāšu vidū. Es domāju, ka tas ir ļoti atzīstams rādītājs, lai gan mūsu žurnālisti saka – septiņsimtie? Kas tas ir par skaitli? Jūs tur astē kaut kur velkaties!

Protams, no 700. līdz 1. vietai ir tālu, bet būsīm reālisti. Būšu tiešs – neviens augstskola Baltijā tur nekad nebūs, un es pateikšu, kāpēc. Pirmajā desmitniekā ir Bērklīja, Stenforda, Oksforda, Kembridža... Es pats esmu strādājis Bērklījā, tāpēc man patīk skatīties un salīdzināt, kā ir tur. Sanfrancisko līča otrā pusē ir Stenforda. Saskaitīju Bērklījas un Stenfordas budžetu, un tas ir ievērojami lielāks par Latvijas valsts budžetu kopumā. Universitātes ir Latvijas Universitātes lielumā. Stenforda ir apmēram tādi pati, Bērklīja nedaudz lielāka. Tas nozīmē, ka resursi, kādi ir šim absolūti TOP pasaules universitātēm pirmajā desmitniekā, ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā acīmredzami nebūs. Es pat teiktu, ka tuvākajā apkārtnē, ieskaitot Ziemeļvalstis, Skandināviju, nebūs dažādu iemeslu dēļ, bet tas nenozīmē, ka mēs nevaram būt starp piecdesmit labākajām universitātēm. Mēs varam būt, līdz ar to ir mērķi, uz kuriem tiekties.

Savukārt, runājot par nostādni – zinātnes universitāte, nesen Latvijā bija starptautiska zinātnes izvērtēšana, ko pavadīja diezgan liels troksnis sabiedrībā. 15 institūcijas Latvijā tika atzītas par augsta līmeņa pētniecības iestādēm, no tām sešas ir LU struktūrvienības. Domāju, ka mēs sagrāvām dažus mītus. Viens mīts – zinātne var būt tikai pētniecības institūtos un nevar būt fakultātēs, jo atzinību guva Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Datorikas fakultāte un Fizikas un matemātikas fakultāte ar divām nodaļām. Otrs mīts, ka sociālajām un humanitārajām zinātnēm nav iespējams ieņemt augstas vietas Eiropā. Bet atzinību guva arī Literatūras, mākslas un folkloras institūts, kas ir absolūti humanitārs.

Pēc ievēlēšanas rektora amatā 2007. gada 16. maijā

Mēs zinām savas spilgtās zvaigznes, piemēram, Vjačeslavu Kaščejevu un Jurgī Šķilteru, kuru man vienmēr patīk pieminēt, jo man šķiet, ka viņš filozofijā dara absolūti ekselentas lietas un par viņu vajadzētu zināt daudz vairāk. Protams, es gribētu turpināt sarakstu, jo šīs nav tikai dažas zvaigznes LU – viņu ir pietiekoši daudz. Mums ir šis potenciāls, šie ir konkrēti mērāmi rezultāti. Tā arī ir bijusi mana vēlme – Latvijas augstākās izglītības telpu padarīt salīdzināmāku. Tādēļ nav noslēpums, ka Latvijas augstskolu reitingus, ko katru gadu publicē «Latvijas Avīze», iniciēja LU. Tā bija viena no manām idejām, nākot rektora amatā. Jau aptuveni septiņus astoņus gadus mēs piedāvājam «Latvijas Avīzei» to darīt un palīdzam viņiem ar datu vākšanu. Esam stāstījuši par to, kā metodiku veidot maksimāli līdzīgu starptautiskajiem reitingiem, lai tā balstītos tikai uz publiski pieejamiem datiem, lai izvairītos no dažādām spekulācijām, ka viena augstskola par daudz uzrāda, kāda neuzrāda, lai tās būtu vienādi mērītas, jo, starp citu, Latvijā augstskolām ir problēma, ka indikatori nav precīzi definēti.

Jūs ilustrējāt mūsu Universitātes vietu starp universitātēm pasaulē, Eiropā, arī Latvijā, bet kā jūs raksturotu LU attiecības ar sabiedrību Latvijā ikdienišķā līmenī?

Mēs ne tikai piedāvājam izglītību tiem, kam ir pienācis laiks mācīties augstskolā, bet veidojam arī kopīgu kultūras vidi, kur visi var uzzināt par dažādām aizraujošām lietām, kas notiek vienā vai otrā jomā. Ar bijušo Latvijas Valsts prezidentu Valdi Zatleru mums bija kopīga iniciatīva «Pasaules līderu lasījumi» LU. Prezidents aicināja uz Latviju ievērojamas personības no pasaules un piedāvāja sabiedrībai iespēju ar šiem cilvēkiem tikties klātienē LU. Ārpus šiem lasījumiem mēs to darām visai bieži dažādās konferencēs, jo mums ir pasaules zvaigznes jebkurā jomā: medicīnā, mums ir bijuši Nobela laureāti bioloģijā, arī absolūtas zvaigznes filozofijā, piemēram, šajā virzienā spilgti darbojas manis pieminētais Jurgis Šķilters.

Latvijā interese no sabiedrības puses ir mazāka. Nesen piedalījos intervijā par zinātņi – ar Māri Zandera kungu. Bija jautājums – kurā pusē ir tā vaina, ka interese ir tik vāja? Man šķiet, ka vaina lielā mērā arī ir mūsu, akadēmisko cilvēku, pusē. Jo, ja mēs neesam radījuši sajūtu sabiedrībā, ka tas taču ir interesanti, tad kaut ko mēs neesam pareizi darījuši. Te ir vēl liels darbs darāms, lai radītu to sajūtu, ka zinātne ir interesanta. Dažkārt šķiet, ka ir divas pasaules, kuras dzīvo, iespējams, nezinot, ka otra vispār eksistē. Šīs ir lietas, kuras es savu iespēju robežās esmu mēģinājis kaut kādā veidā bīdīt kopā, aicinot zinātniekus pievērsties sabiedrībai. Piemēram, Vēstures un filozofijas fakultātē tiek rīkotas ļoti labas publiskās lekcijas. Domāju, cilvēkiem būtu jābūt interesei nākt klausīties. Turklāt aicināt nepieciešams ne tikai akadēmiskos profesorus. Šobrīd mums ir ļoti laba sadarbība ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, un domāju, ka milzīgs ieguvums ir Gustavs Strenga. Viņš rīko fantastiskas publiskās lekcijas un ir ļoti spilgta personība. Ir iespēja šo kopīgo vilni panākt, lai mēs sabiedrībā saprastu, ka tas ir svarīgi, interesanti mums visiem, ne tikai dažiem profesoriem.

Pasakās, dodoties ceļā, līdzī tiek dota ceļamaize.

Kādu ceļamaizi trīs grāmatu veidolā jūs dotu nākamajam LU rektoram?

Tas ir sarežģīts jautājums... Vai šeit jūs sagaidāt, ka es teikšu tās grāmatas, kas man ir dziļi sirdī, vai tās, no kurām paši var kaut ko iemācīties?

Droši vien tās, no kurām var iemācīties.

Tas ir vēl grūtāk atbildams jautājums. Viena, ko es noteikti varu ieteikt, ir *Between National and Academic Agendas*:

LU viesojas ASV valsts sekretāre Hilarija Klintonē.
2012. gada 28. jūnijs

Ethnic Politics and National Disciplines at the University of Latvia, 1919–1940. Pērs Bolins (*Per Bolen*) ir uzrakstījis grāmatu par LU dibināšanu un vēsturi līdz Otrajam pasaules karam. Atkal, starp citu, ir jautājums par to, vai Latvijā mums trūkst ambīciju? Gramatiku mums vajadzēja uzrakstīt – bet bija jāpaiet ļoti daudziem gadiem, līdz tāda tapa. Bija jānāk kādam no Skandināvijas, lai rakstītu vēsturi par LU šādā visaptverošā un ļoti gudrā, dziļā izdevumā. Tā ir grāmata, kuru katram ieteiktu izlasīt, ja mēs gribam saprast, kāpēc mēs esam tādi, kādi mēs esam. Grāmatā ieraugām tās pretrunas, kas patiesībā joprojām LU ir, un to, kur tās ir. Tas pēc būtības ir iebūvēts mūsos iekšā, jo, no vienas puses, kā es teicu, mēs gribam būt pasaulē starptautiski atzīta universitāte. No otras puses, mēs gribam būt nacionāla universitāte.

Šīnī grāmatā vienā no sākuma nodaļām ir stāsts par Universitātes Senāta zāli, agrāk Universitātes Padomi, kurā 20. gs. 20. gados tika apspriesta kāda profesora kandidatūra. Tika domāts profesoru vēlēti Medicīnas fakultātē, un tad viens no Padomes locekļiem, kas, starp citu, bija Rainis, teica, ka šo profesoru nevaram vēlēti par Universitātes profesoru, jo viņš ir baltvācietis. Tas bija pirms Otrā pasaules kara. Otrs padomes loceklis bija filologs Jānis Endzelīns, kurš teica: «Nē, klausieties, mums ir jābūt starptautiskai Universitātei. Šis ir akadēmiskā ziņā absolūti izcilis cilvēks. Mums ir jālepojas par šādu profesoru.» Tomēr Raiņa viedoklis ņēma virsroku, un šis cilvēks netika ievēlēts. Bija dažādi viedokļi, bet, no vienas puses, mums ir jāveido nacionālā inteliģence, jābūt šiem nacionālajiem cilvēkiem, kas spēj Latvijā kaut kādus jautājumus risināt. No otras puses, starptautiskā atpazīstamība liek pieaicināt darbā pasaules vadošās zvaigznes – un būsīm pasaules universitāte. Piemēram, ASV universitātēs tā ir pamata pieeja. Šīs divas lietas sabalansējot, rezultātā mēs nonākam pie ļoti mūsdienīgām lietām – pie valodu likuma, cik daudz mācīt angļu valodā, cik mācīt latviešu valodā. No vienas puses – kā tad nemācīt angļu valodā? Tā ir starptautiski zināma valoda. No otras puses, mēs tomēr esam nacionāla universitāte. Kur šeit ir pareizais balanss, un kādā veidā to darīt? Es domāju, ka šobrīd mēs esam iebraukuši otrā grāvī.

Latvijas Universitātes 95. gadadienai veltītā dievkalpojumā
Doma baznīcā 2014. gada 27. septembrī

Otru es tomēr nosaukšu grāmatu, kura man pašam ir tuva un, domāju, arī svarīga nākamajam rektoram – *Zen and the Art of Motorcycle Maintenance*, autors Roberts Meinards Pirsigs (*Robert Maynard Pirsig*). Tā ir diezgan dīvaina grāmata. R. Pirsigs savā mūžā ir uzrakstījis divas grāmatas. Šī ir pirmā, otra nāca pēc diezgan daudziem gadiem. Man ir liela cieņa pret cilvēkiem, kas ir uzrakstījuši nedaudz grāmatu, jo, ja tas kļūst par arodu, tad rodas bestselleru rakstītāji, un var strīdēties, cik tā ir literatūra, cik tas ir noteikts arods. Grāmata ir par vērtībām filozofiskā nozīmē. Tāds ļoti personisks stāsts par sevi, savu dzīvi caur lietām, kas šim konkrētajam cilvēkam dzīvē ir svarīgas, kas ļoti abstraktā veidā tiek nosauktas par vērtībām, bet tas ir gana izvērsti. Es domāju, ka tā būtu jālasa katram, lai gan tā nav grāmata plašam lasītāju lokam un bestsellers, taču noteiktā sabiedrības daļā tā ir kļuvusi par bestselleru. Domāju, ka Pirsigs varēja visu savu atlikušo mūžu neko nedarīt un dzīvot no tā, ka ir šo grāmatu uzrakstījis, tāpat kā Džeroms Deivids Selindžers, piemēram.

Selindžers varētu būt trešais autors, kura darbu ieteiktu lasīt. Kādēļ tas rektoram varētu būt svarīgi? Man liekas, ka tur ir ļoti daudz sarežģītu jaunu cilvēku dzīvju un skatu uz dzīvi. Pirmām kārtām rektoram ir jābūt jaunam un jāsaprot tā cilvēku daļa, tie studenti, jaunieši, kuru vidū viņš ir, un jāsaprot, ka viņi mēdz būt ļoti dažādi, un nevajadzētu mēģināt viņus visus ielikt vienādos rāmjos. No vienas puses, izglītības sistēma saka, ka tā būs jādara. No otras puses, mēs saprotam, ka tādā veidā mēs varam nokaut personības un ka vajag viņiem ļaut izpausties, pat brīžos, kad pieejas situācijām ir radikālas.

Ir bijušas garas diskusijas, piemēram, tad, kad mēs risinājām dažu profesoru iespējamā plaģiāta jautājumus. Bija studentu iniciatīva, bija dažādi viedokļi, ko darīt. Tā bija zināmā mērā radikāla situācija. Man joprojām pārmet, kad es teicu, ka studenti nav par daudz radikāli, bet par daudz remdeni, un brīžiem man joprojām tā šķiet. Protams, rektora amatā, kad es katru nedēļu tiekos ar Studentu pašpārvaldi, mana dzīve kļūtu diezgan sarežģīta, ja viņi būtu radikāli. Mēs zinām, ka tepat kaimiņvalstīs studentu attieksme brīžiem ir daudz asāka.

Vienā no lielajām vācu universitātēm tika svinēta 600 gadu jubileja. Tas notika baznīcā – tādi ļoti pompozi svētki. Protams, tika dots vārds vācu studentiem, kas bija ieradušies melnos uzvalkos, bet tad uz skatuves uzkāpa divi jaunieši vienkāršos T kreklos, un viņu abu runa bija par to, ka rektors, kas šobrīd vada universitāti, ir noziedznieks, ka viņš izdarījis to un to un ka viņš patiesībā būtu jāliek cietumā, un kāpēc jūs vispār esat atnākuši rīkot pasākumu utt. Pēc tam runāja rektors, un varēja redzēt, ka viņam vajadzēja minūtes trīs, lai saņemtos un sāktu runu.

Es teiktu, ka tā ir diezgan radikāla rīcība, arī mēs kaut kur šaujām pār strīpu, bet atkal – manā vecumā un ar manu pieredzi ir jautājums: kas tas ir – šaut pār strīpu? Tad tu saproti, ka cilvēkiem ir iekšējā sāpe, vēlme kaut ko teikt, un viņi nekautrējas to pateikt. Domājam, vai tā ir taisnība vai nav un vai tas, ko es savā jaunībā esmu teicis un darījis, tagad liekas pareizi? Noteikti nē. Iespējams, ka gadiem ejot uz priekšu, viņiem mainīsies priekšstati par kaut kādām lietām, bet šim izpaušmēm ir jābūt.

Es piederu pie cilvēkiem, kas nezaudē cerības, ka Selindžeram seifā kaut kas ir palicis un ka kaut kad, testamentu atverot, tajā būs rakstīts – «desmit gadus pēc manas nāves jūs drīkstēsiet izvilkt dienas gaismā...». Iespējams, tās būs, piemēram, urbānās leģendas. To mēs redzēsīm, kas tur būs.

When the global meets the local – a story of the UL Rector

Prof. Mārcis Auziņš has been the UL Rector for two terms, or eight years. He speaks about the most notable moments, challenges, and important decisions faced when taking the post of the Rector. Prof. Auziņš refers to his favourite literary works and holds a view that two excellent books are enough for a writer to be called excellent. He also thinks that our students are not too radical or sharp in their opinions. Auziņš remembers a case in Germany when some students addressing the audience at the university's 600 anniversary celebration, called the rector a criminal, and it took him some time to pull himself together for the speech.

Rakstīt ir tikpat dabiski kā ēst, gulēt un mazgāties

Ilze Jansone. Foto: Ilze Stikāne

Lauma ABRAMOVIČA

Latvijas Universitātes (LU) darbinieku vidū ir daudzas radošas personības – gan teātra režisori, gan sportisti, arī mūziķi. Šoreiz uz sarunu aicināju trīs literātus, kuri publicējuši jau vairākus savus darbus. Vai tajos lasītājs ieraudzīs arī Universitāti? Sarunās valodas meistari piemin gan intelektuālo izaicinājumu un emocionālo gandarījumu, kuru tiem sniedz rakstīšana, gan pauž nožēlu par plaši izplatīto uzskatu, ka rakstniecība tiek uztverta kā hobijs paralēli «nopietnam darbam».

Dzīvoju starp grāmatām

Rakstniece **Ilze Jansone** ir vadošā pētniece LU Teoloģijas fakultātes Sistemātiskās un praktiskās teoloģijas katedrā. Bakalaura, maģistra un doktora darbu rakstījusi Teoloģijas fakultātē, un tie visi kaut kādā mērā ir bijuši saistīti ar literatūru. «Bakalaura darbs bija par Frīdriha Nīčes antisemitismu, salīdzinot to ar hitlerisko Vāciju. Mans mērķis bija pierādīt, ka Nīče nav antisemīts. Maģistra darbu rakstīju par Nīčes pasludināto Dieva nāvi, bet doktora disertāciju – par franču rakstnieku Žoržu Bataju un to, kā viņa romānos atspoguļojas Dieva nāves jēdziens,» savus pētījumus raksturo I. Jansone.

Ar literatūru, kā stāsta pati pētniece, viņa ir saistīta jau kopš bērnības, kad bibliotēkā Drabešu pagasta Ierīķos strādājusi viņas vecmāmiņa. «Tā kā es negāju bērnudārzā, viņa mani pieskatīja sava darba laikā. Augām dienām dzīvojot starp grāmatām,» atceras I. Jansone.

«Es gribēju uzrakstīt aizraujošu piedzīvojumu romānu, atdarinot Žila Verna darbus,» stāsta rakstniece. Atskatoties uz pirmajiem rakstīšanas mēģinājumiem, viņa uzskata, ka tagad par tiem var sirsnīgi pasmieties, jo varoņi ceļojuši ne tikai telpā, bet arī laikā. Savukārt par pirmo nopietno pieredzi

I. Jansone sauc Latvijas Rakstnieku savienības skolēnu radošo darbu konkursu, uz kuru viņu aizsūtījusi Draudzīgā Aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas literatūras skolotāja. «Caur to konkursu un caur Daini Grīnvaldu sākās nedaudz nopietnāka darbošanās ar literatūru,» tā rakstniece.

«Es jūtos vislaimīgākā tad, ja strādāju ar tekstu. Savā ziņā tas droši vien ir dzīvesveids. Manuprāt, prozai un zinātnei ir ļoti līdzīgas iezīmes – pamatā ir jāsēž un jāraksta, turklāt – diezgan smagi jāraksta. Man nekad sevi nav bijis jāpiespiež, lai rakstītu. Man patīk to darīt.» Jautāta, vai rakstīšana ir kā atslodze vai sava brīvā laika ziedošana literatūrai, pētniece stāsta, ka tā viņai ir atslodze. «Es neuzskatu, ka upurēju savu brīvo laiku, ja to veltu rakstīšanai. Tā ir organiska manis daļa.»

Lai arī I. Jansone, kā pati saka, raksta «prozu un tikai prozu», viņa ļoti daudz lasa dzeju. Esot pievērsusies arī dramaturģijai, dažas lugas ir uzrakstītas, bet darbs pie šī literatūras veida apstājies.

Kā neparastu gadījumu rakstniece min stāstu «Aleksandra pirksts», kam ierosme nākusi, pastaigājoties pa Kārdifu. «Tad es apsēdos uz soliņa un to uzrakstīju. Tā ir vienīgā šāda pieredze manā dzīvē,» atceras I. Jansone. Lielākoties stāsti tiek rakstīti plānoti, nevis spontāni, un tā bijis arī ar šī gada sākmā izdoto romānu «Vienīgais».

Teksta zinātne

Teoloģijas fakultāte ir mazākā fakultāte Universitātē, un rakstniece min pozitīvu faktu, ka kolektīvs ir ļoti draudzīgs un uztur ciešus kontaktus: «Es jūtu, ka kolēģi interesējas par manu radošo darbību. Mēs sekojam līdzi cits cita hobijiem, radošajām izpausmēm.» Arī studiju laikā kursabiedri viņu atbalstījuši, interesējušies par rakstnieces radošo darbību. Kad iznākusi kāda grāmata, arī ar pasniedzējiem neformālā gaisotnē pie kafijas tases pārrunāts lasītāis.

Rakstniece uzskata, ka atgriezeniskā saite ar lasītājiem ir ļoti svarīga. Viņa lasa arī grāmatu recenzijas: «Redzu, ka ir kaut

kādas lietas, kur esmu domājusi vienu, savukārt interpretācijā parādās kaut kas cits, un es to pieņemu. Tas man palīdz apgūt citas perspektīvas un mēģināt tajās ielūkoties, turpināt savu radošo attīstību.»

Vai I. Jansone savos darbos iekļāvusi arī epizodes no Universitātes? «O, jā!» skan atbilde, «es domāju, ka tas ir diezgan acīm redzami nolasāmi.» Romānā «Insomnia» (2010) galvenā varone ir teoloģijas studente, un tolaik arī pati rakstniece vēl bijusi teoloģijas studente. Vai tas nozīmē, ka darbs ir autobiogrāfisks? «Tur ir ļoti daudz autobiogrāfisku motīvu, taču stāsts nav norakstīts no dzīves. To darīt būtu absurdi,» uzskata pētniece.

Latvijas Universitātē ar literatūru galvenokārt nodarbojas Humanitāro zinātņu fakultātē, bet tajā rakstniece nav vēlējusies iestāties, jo viņai nekad nav bijusi doma, ka viņa varētu izmācīties par profesionālu rakstnieci. «Teoloģija bija mana prioritāte, jo, to studējot, tieku pie ārkārtīgi dziļām un interesantām perspektīvām, kas mani iedvesmo rakstīšanai. Teoloģija ir teksta zinātne,» stāsta rakstniece. Tāpat viņa atklāj, ka izvēli par labu teoloģijas studijām ietekmēja fakts, ka esot bijusi vēlme apgūt koinē – valodu, kurā sarakstīta Jaunā Derība.

I. Jansone uzskata, ka galvenais, ko viņai sniedz darbošanās literatūrā, ir nemitīga pašizaugsme un neapstāšanās domāšanā. «Nenokoncentrēties pašai uz sevi, ko reizēm ir ļoti viegli izdarīt,» piebilst pētniece un rakstniece I. Jansone.

Neielaist Jaunumu

«Rakstīt var par visu. Bet es negribētu savos dzejoļos ielaist Jaunumu,» stāsta **Kārlis Vērdiršs**, Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieks. Pašlaik viņš pētniecībā strādā pie tēmām, kas saistītas ar dzimtes un seksualitātes izpausmēm latviešu literatūrā un kultūrā. Savā ziņā šis darbs sasaucas arī ar viņa radošo darbību.

Pētnieks neuzskata, ka dzejas rakstīšana ir praktiska darbība, taču atzīst, ka tā dažreiz sniedz gandarījuma un piepildījuma

sajūtu, ja izdevies uzrakstīt kaut ko daudz maz interesantu. Pats literatūrā darbojas kopš 1997. gada un min, ka tam «nav nekāda iemesla». Taču K. Vērdiršs pieņem, ka, iespējams, apziņa – rakstīt dzeju – ietekmējusi viņa izvēli studēt kultūras teoriju Latvijas Kultūras akadēmijā. 2009. gadā viņš ieguvis doktora grādu LU Humanitāro zinātņu fakultātē. «Varbūt studijas doktorantūrā ir zināmā mērā ietekmējušas manu skatījumu uz dzeju,» pieļauj pētnieks, taču epizodes no dzīves Universitātē viņš tiešā veidā dzejā nav iekļāvis.

«Pēdējā laikā vairāk nerakstās, nekā rakstās,» atklāj K. Vērdiršs. Uz jautājumu, vai brīžos, kad nākas sevi piespiest rakstīt, rodas kvalitatīvi darbi, viņš atbild: «Dzejoļus es nerakstu ar piespiešanos, jo tas galu galā nav nekāds darbs, tādēļ labāk to darīt, kad ir iedvesma.» Izvēli par labu dzejai, nevis dramaturģijai vai prozai pētnieks raksturo tā: «Jaunībā, kad trūkst dzīves pieredzes, cilvēkam padodas galvenokārt dzejoļi. Tagad, kad pieredze ir uzkrāta, varētu domāt arī par citiem literatūras veidiem, taču pagaidām neredzu iespēju tiem pievērsties.»

Vai dzejniekam interesē, ko cilvēki domā par viņa darbiem pēc to izlasīšanas? «Es rakstu un publicēju dzejoļus jau astoņpadsmit gadus. Pa šiem gadiem jau sen ir izveidojusies apziņa, ka manis rakstīto kāds pēc tam arī lasīs vai dzirdēs dzejas lasījumā,» stāsta K. Vērdiršs. Viņam ir svarīgi, vai dzejoļi «nostrādā» un vai ir saprotams tas, ko dzejnieks ir gribējis pateikt: «Ja tā ir tikai asociāciju ķēde, kuru atšifrēt varu vienīgi es, tad, manuprāt, šādu dzejoļi publicēt nav vērts.»

Intelektuāls izaicinājums

Filoloģijas doktorei rakstniecei **Ingai Žoludei** rakstniecība ir pamatnodarbošanās, lai gan stāstu un romānu rakstīšanu kā nodarbošanos ir grūti nošķirt no citām saiknēm ar literatūru – literatūras lasīšanas, pētīšanas, grāmatu recenzēšanas, eseju un rakstu rakstīšanas, kursu docēšanas, dalības pētnieciskajā darbā, uzstāšanās lasījumos, citu autoru intervēšanas, dalības literāru konkursu žūrijās, publiskas diskusijas un

Kārlis Vērdiršs LU
Literatūras, folkloras
un mākslas institūta
konferencē «Meklējumi
un atradumi»
2011. gada maijā.
Foto: Rīta Treija

Inga Žolude. Foto: Ģirts Raģelis

tā tālāk. Kopš 2013. gada viņa strādā par stundu pasniedzēju LU Humanitāro zinātņu fakultātē.

I. Žolude atceras, ka vecāki viņu mudinājuši studēt valodas, kļūt par tulku, lai gan viņa pati par to neesot bijusi pārliecināta un vēlējusies studēt Latvijas Mākslas akadēmijā. Vairākus gadus viņa mērķtiecīgi gājusi visos virzienos – Mākslas akadēmijas sagatavošanasursos un pie privātskolotāja angļu valodā. Universitātē stājusies divās programmās – «Angļu filoloģijā» un «Baltu filoloģijā», taču pēc veiksmīgi nokārtotiem eksāmeniem angļu filoloģijā izdarījusi izvēli par labu tai. «Esmu apmierināta ar šo lēmumu, jo es tagad varu lasīt visas pasaules literatūru un teoriju, kas pieejama angļu valodā, gatavojot lekcijas studentiem, bet primāri – savu zināšanu dēļ,» stāsta rakstniece.

Rakstīt I. Žolude sākusi vidusskolā. «Tas vienkārši notika. Un notiek vēl joprojām. Šobrīd man tas šķiet tikpat dabiski kā gulēt, ēst, mazgāties. Tas man sniedz intelektuālu izaicinājumu, garīgas pārdomas un emocionālu pārdzīvojumu un rada gandarījumu,» stāsta rakstniece. Viņa arī atzīst, ka daudzus rakstīšanas posmus un brīžus par patīkamiem nevarētu nosaukt.

«Tas lielākoties bija balstīts emocijās un emociju izvirdumos,» I. Žolude atceras rakstīšanas sākumu pirms piecpadsmit gadiem. Ar laiku radusies interese par literāra darba sistēmu, proti, tā konstruēšanu un pabeigšanu, ieceres izstāstīšanu. Rakstniece stāsta, ka literāra darba pabeigšana ir tikpat grūta kā tā iesākšana. «Visproduktīvākā rakstīšana ir dažādos rakstnieku namos, kas ļauj attālināties no ikdienas rūpēm un pilnībā veltīt savu laiku un uzmanību rakstniecībai.» Pēc atgriešanās no rakstnieku namiem norit rediģēšana.

Rakstnieks – profesionālis

Jautāta, vai prozas rakstīšana palīdz ikdienas dzīvē, rakstniece atbild apstiprinoši: «Jo sevišķi, kad stāvu auditorijas priekšā un kopā ar studentiem aplūkojam literārus darbus. Rakstniecības prakses un pieredzes dēļ izjūtu milzīgas priekšrocības.»

Darbību literatūrā I. Žolude raksturo kā dzīvesveidu un kvalifikācijas paaugstināšanu vienlaicīgi.

«Vienmēr esmu centusies nodalīt savas dažādās darbības jomas un darbavietas citu no citas. Kad esmu Universitātē, esmu, pirmkārt, mācībspēks un tikai pēc tam – rakstniece,» stāsta doktore. Viņa gan atzīst, ka lielākā daļa kolēģu zina par viņas izpausmēm literatūrā, jo strādā Latviešu literatūras vēstures un teorijas katedrā. Dažreiz I. Žoludes studenti nezina, ka viņa ir rakstniece, taču lekcijās tas netiek uzsverts, un pasniedzēja nekad neatsaucas uz saviem darbiem, neliek tos lasīt.

Prozā līdz šim rakstniece nav iekļāvusi reālo pieredzi no LU. «Es tiešā veidā reti mēdzu integrēt tekstos reālo pieredzi. Stilstika, kādā es rakstu, un tematika nepaģēr tiešu realitātes atspoguļojumu,» uzskata I. Žolude. Viņa piebilst, ka reālā pieredze ir subjektīva un nesniedz panorāmisku skatījumu.

Jautāta, vai prozas rakstīšana ir kā atslodze no ikdienas darbiem vai sava brīvā laika ziedošana literatūrai, rakstniece atbild: «Uzskats, ka literatūras rakstīšana mūsu valstī tiek uztverts kā hobijs pēc kāda nopietna darba vai hobijs brīvajā laikā, ir kaitnieciski izplatīts.» Rakstniekus viņa salīdzina ar citu mākslu pārstāvjiem, piemēram, baletdejotājiem un gleznotājiem: «Vai varētu sagaidīt, ka gleznotāji iegriežas savās darbnīcās pēc astoņu stundu darba dienas, lai pēdējiem spēkiem uzvilktu uz apakšrāmja audeklu?» I. Žolude teic, ka valstij jāatzīst mākslinieki kā radošas personības un ka rakstnieki ir savas jomas profesionāļi.

Writing is as natural as eating, sleeping, and bathing

Among the UL academic staff and researchers there are writers whose works have been published already for several years. In this article, a poet and writers tell about their first steps in literature, writing period and its benefits, as well as possible study process influence upon their literary works. Writing is not an additional job for them, but a lifestyle, hobby, and creative self-expression.

Foto no privātā arhīva

Neirozinātniece Inga Kadiša: zinātnē viens nav karotājs

Lauma ABRAMOVIČA

Neirozinātniece Inga Kadiša ir asociētā profesore Alabamas Universitātē Birmingemā. Aprīļa nogalē viņa bija ieradies uz neirozinātnes konferenci «Neirodeģeneratīvās slimības un jaunas farmakoterapeitiskas stratēģijas» Latvijas Universitātē (LU), un mēs tiekamies brīdi pirms tās. Sarunājamies par zinātnes iespējām ASV, starptautiskās sadarbības vērtību un zinātnieces personīgo pieredzi.

Ar kādām sajūtām esat atbraukusi uz Latviju?

Šis brauciens ir saistīts ar darbu un dalību konferencē, tomēr galvenokārt tā ir braukšana uz mājām.

Pavasaris un Alcheimera slimība, kas ir viena no jūsu pētnieciskajām interesēm, ir gluži vai pretēji viens otram. Viens ir gaišs, otrs – drūms, negatīvs.

Pavasaris tiešām ir gaišuma un jaunu cerību laiks! Alcheimera slimība ir drūma un negatīva, vēl jo vairāk tāpēc, ka tā sākas nevis vecumā, bet piezogas jau pusmūžā. Dažiem cilvēkiem izmaiņas smadzenēs, kas vēlāk noved pie atmiņas zuduma, vecuma demences, Alcheimera slimības, sākas 35–40 gados, kad to vēl nemana. Kad procesi akumulējas un uzkrājas, kādā mirklī cilvēks sāk manīt, ka kaut kas nav kārtībā. Tad jau būtībā ir par vēlu.

Vai jūs arī praktiski ārstējat cilvēkus?

Nē, es esmu zinātniskā doktore un darbojos ar zinātniskiem eksperimentiem, kā arī strādāju ar medicīnas studentiem.

Tāpat jūsu interese ir bijusi saistīta ar akadēmisku, nevis praktisku darbību?

Tā kā neesmu mediķe, es ārstēt cilvēkus nemaz nevarētu. Mana primārā interese ir zinātne un jaunu ārstēšanas iespēju izstrāde, un arī jaunās neirozinātnieku paaudzes mācīšana.

Kādi ir bijuši jūsu akadēmiskās dzīves un karjeras pakāpieni?

1985. gadā es pabeidzu Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti, iestājos arī doktorantūrā. Paralēli studijām sāku strādāt Gaiļezera slimnīcā, Neuroangioloģijas laboratorijā. Tur bija ļoti interesanti, varēju veikt eksperimentus ar lāzeru un šķīdināt trombus. Tā sākās mana interese par smadzenēm, asinsvadiem, atmiņu un dažādām slimībām, kas saistītas ar galvas smadzenēm. Tolaik manam vīram neiroķirurgam piedāvāja aizbraukt pieredzes apmaiņā uz Ameriku. Tā mēs visi 1991. gada janvārī aizbraucām. Domājām tur būt gadu, bet dzīve iegrozījās tā, ka palikām uz ilgāku laiku. Es sāku strādāt Alabamas Universitātē, bet pāris gadus vēlāk ar vīru izšķīrāmies. Laikam ejot, sapratu, ka negribu, lai mani bērni uzaug tikai ASV. Gribeju, lai viņiem būtu priekšstats par to, kā ir Eiropā, un, kad mums ar manu nākamo vīru piedāvāja darbu Kuopio Universitātē Somijā, mēs ar prieku tam piekritām. Tur sākās mana interese par Alcheimera slimības dzīvnieku modeļiem, un tur arī ieguvu doktora grādu neirozinātnē. Gadu nostrādāju tur, un atgriezāmies Amerikā, kur nu jau esam 10 gadus.

Vai zinātniekam no Latvijas starptautiskajā arēnā ir kādas priekšrocības?

Man ir grūti teikt, kā ir tagad, jo es no Latvijas aizbraucu pirms 24 gadiem, kad vēl nebija tik daudz mūsu zinātnieku, taču zināšanas bija pamatīgas un no dažādām sfērām. Varbūt

nebija jaunākās informācijas par pēdējiem pētījumiem, bet par bioloģiju un fizioloģiju mums bija pamatīgs priekšstats. Domāju, ka tā laika zinātniekiem tas bija liels pluss. Viņi bija ļoti pieprasīti, jo bija kritiski domājoši. Tāda domāšana veidojas, ja ir zināšanas vairākās sfērās, jo tad tevi nevar apmullot. Kritiskā domāšana zinātnē ir ļoti vajadzīga.

Vai jūs redzat kādas būtiskas atšķirības tā laika zinātniekos un tagadējos speciālistos no Latvijas?

Domāju, ka tagad kritiskā domāšana kādam ir vairāk, kādam mazāk. Nevaru komentēt izglītību Latvijā, bet uzskatu, ka joprojām pamatzināšanas ir diezgan labas. Varbūt pēdējo sasniegumu un iekārtu, ar kurām strādā Amerikā, šeit nav. Domāju, ka tie studenti, kurus esmu personīgi satikusi, ir ļoti erudīti. Mūsdienu studentiem ir fantastiskas iespējas braukt dažādās studentu apmaiņas programmās un redzēt, kā ir citur.

Sarunās ar citiem pētniekiem esmu noskaidrojis, ka veiksmīga zinātnieku sadarbība noved pie arvien jauniem kopprojektiem. Kā tas ir bijis jūsu pieredzē?

Tieši tā arī ir bijis! Kamēr biju Somijā, rīkojām daudzas neirozinātnes konferences, brauca zinātnieki no dažādām valstīm. Man vienmēr prasīja: «Kur ir latvieši?» Brauca igauņi, lietuvieši, bet ne latvieši. Skatījos, ka neviens latvietis nekur nepublicējas, uz konferencēm nebrauc, nebija aktīvas neirozinātnes. Amerikā katru gadu ir liels neirozinātnieku kongress, sabrauc aptuveni 40 000 zinātnieku. Vienmēr programmiņā skatos, vai nav kāds no Latvijas. No Lietuvas ir, no Igaunijas ir, no Latvijas – neviena... Tad es atmetu cerību, ka te, Latvijā, kāds kaut ko neiroloģijas nozarē dara.

Bet četrus gadus atpakaļ stāvēju pie ziņojumu dēļa Universitātē, un man klāt pienāca jauna sieviete, kas sāka ar mani runāt. Es klausījos un domāju – kaut kas skan tā jocīgi. Skatos vārda kartē – Baiba! (*Smejas.*) Tajā brīdī man pazuda valoda. Beidzot! Tā nu Baiba Jansone bija mani atradusi un jautāja, vai nav iespējams pie manis kaut ko iemācīties, un mēs sākam sadarboties. Pēc tam nāca Ulrika [Beitnere – L. A.], profesores Vijas Klušas studente. Viņa bija atradusi Baltijas – Amerikas Brīvības fondu, kas studentiem apmaksā stažēšanās braucienus. Uz pusgadu viņa atbrauca pie manis, kur es viņai mācīju to, ko mēs darām manā zinātniskajā grupā. Pēc tam uz pieciem mēnešiem viņa aizbrauca arī uz Losandželosu pie neiropatologa Harija Vintera. Visa padarītā rezultātā esam publicējuši rakstu, kas ir saistīts ar mildronātu un tā iedarbību uz atmiņu. Mūsu sadarbība turpinās joprojām.

Vai jūs var uzskatīt par vienu no pirmajām zinātniecēm no Latvijas, kas darbojas neirozinātnē?

Grūti pateikt, jo mums jau nebija tādas neirozinātnes. No Latvijas neesmu satikusi nevienu citu, kas darbotos šajā nozarē, bet droši vien kāds kaut kur ir.

Jūs šo zinātni apgūvāt ārzemēs, ne Latvijā.

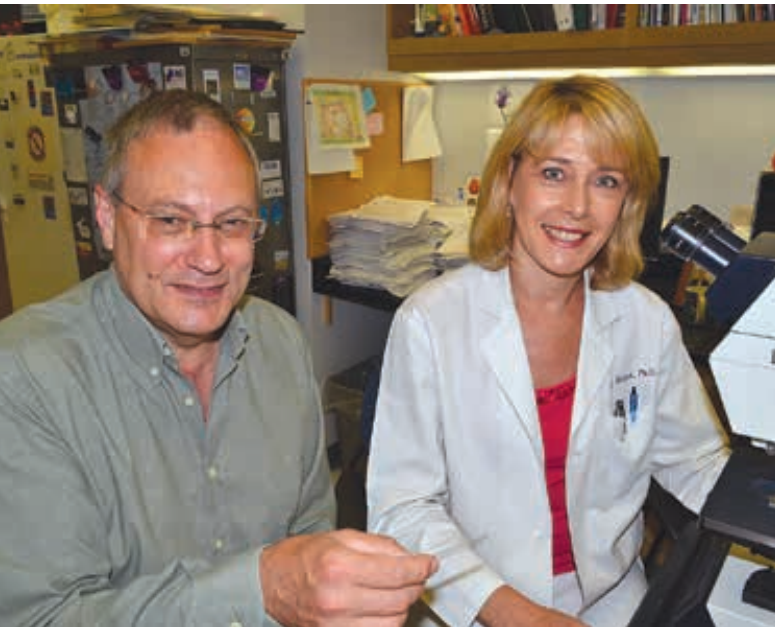
Jā, Latvijas Universitātē es apguvu cilvēka un dzīvnieka fizioloģiju. Es ļoti gribēju darboties praktiski, piemēram, izveidot jaunu ārstēšanas iespēju, lai es savam darbam redzētu jēgu.

Vai ASV pastāv latviešu zinātnieku tīkls?

Es nesadarbojos ne ar vienu latvieti neirozinātnieku, bet tas nenozīmē, ka nebūtu citu latviešu zinātnieku tīklu ASV.

Konferencē «Neirodeģeneratīvās slimības un jaunas farmakoterapeitiskās stratēģijas» LU 2015. gada aprīlī. Inga Kadiša otrajā rindā trešā no kreisās, Baiba Jansone pirmajā rindā pirmā no kreisās, Ulrika Beitnere pirmajā rindā vidū, Harijs Vinters trešajā rindā trešais no kreisās.
Foto no privātā arhīva

Laboratorijā kopā ar kolēģi un vīru Tomasu van Groenu (Thomas van Groen). Foto no privātā arhīva

Mērķtiecīgi vai vienkārši nav sanācis?

Nav sanācis! Es esmu no tās, teiksim, dinosaurus paaudzes, nesēžu tviterī un feisbukā, nereklamējos, kaut gan mans profils visur ir un interesenti mani var atrast. Ar daudziem zinātniekiem pasaulē sadarbība rodas no tā, ka viņš paskatās, kur un ko esmu publicējusi. Esmu sapratusi – kaut arī ir daudzi ļoti labi neirologi, neirozinātne kā tāda Latvijā nav populāra.

Latviešu zinātnieki neparādās pat kā pētījumu līdzautori?

Protams, latviešu uzvārdus ir vieglāk atpazīt, un šur tur es viņus redzu, bet tas ir ļoti, ļoti reti.

Kā zinātniekam no Latvijas būt konkurētspējīgam?

Amerikā zinātne ir diezgan brutāla. Zinātne ir kā bizness. Tur par visu ir jāmaksā. Departaments, kurā tu strādā, algu tev izmaksā, bet pārējais ir jāsedz no saviem grantiem. Jāmaksā ir arī saviem laborantiem un doktorantūras studentiem. Domāju, ka viens no veidiem, kā palīdzēt jaunajiem Latvijas zinātniekiem būt konkurētspējīgiem pasaulē, būtu jau laikus iemācīties rakstīt konkurētspējīgus grantus, ja viņi vēlas izturēt konkurenci. ASV jau no bakalaura studiju laika studentiem ir iespēja praktizēt grantu rakstīšanas iemaņas.

Zinātniekam ir vērtīgi būt starptautiskā apritē?

Jā! Latvijas lielākais mīnuss ir uzskats – ko nu mēs... Mēs nesam ne mazāki, ne sliktāki. Domāju, mūsu sliktums ir tas, ka esam pārāk kūtri. Diemžēl un vēl joprojām.

Zinātnē viens nav karotājs. Nekad vairs nebūs tā, kā senos laikos, kad viens zinātnieks savā laboratorijā kaut ko darīja. Tagad nopietni un lieli atklājumi notiek komandā. Ja ir zināšanas un varēšana kādā lauciņā, ar to vien nepietiek, lai pierādītu savu ideju. Ir vajadzīgi pierādījumi no A līdz Z dažādos līmeņos un dažādās sfērās. To zinātnieks viens pats nevar izdarīt. Kad zinātnieki savas zināšanas saliek kopā, sanāk ļoti pārlicināts raksts un dziļāka zinātne.

Studentiem, kas ir zinātnē, vajadzētu izmantot iespējas praktizēties Vācijā, Somijā un citur.

Amerikāņi izmanto šīs iespējas?

Ļoti daudzi studenti ir līdzīgi latviešiem – ir iespējas, bet nēgrib braukt. Viņiem ir labi mājās. Viņiem ir milzīgas iespējas uz sešiem mēnešiem braukt apmaiņā kaut kur Eiropā, bet ļoti maz studentu to izmanto.

Tāpēc, ka «kaut kur Eiropā»?

Jā. Taču viņi braukā pa Ameriku, kur nav jāpārvar tik lielas barjeras.

Tie nav aizspriedumi pret zinātnes kvalitāti?

Es nedomāju, ka tie būtu aizspriedumi pret zinātnes kvalitāti Eiropā. Tās drīzāk ir personiskās sajūtas, sadzīviskais faktors.

Kāda ir amerikāņu zinātnieku attieksme pret sadarbību ar citas valsts, arī Latvijas zinātniekiem?

Zinātniekiem nav tādu robežu, jo lielā mērā visas sadarbības veidojas no personiskiem sakariem, kas iegūti, piemēram, konferencēs. Manuprāt, zinātnieki neskatās, no kādas valsts tu nāc. Ja kāds dara to, kas otru interesē un kas viņam būtu vajadzīgs, rodas sadarbība.

Tad jau tādas personiskas saiknes nemaz nevar izveidoties, jo latviešu zinātnieku konferencēs nav.

Jā, tas ir tāds apburtais loks neirozinātnes sfērā, kaut gan pēdējos gados stāvoklis ir nedaudz uzlabojies!

Kas, jūsuprāt, būtu jādara, lai piesaistītu studentus apmaiņas programmām?

Protams, jābūt finansiālam atbalstam, jo studenti paši to nevar atļauties. Pirms 10 gadiem bija fantastiskas iespējas doties apmaiņas braucienos, un tagad ar Eiropas naudu, ERASMUS vēl joprojām var atrast iespējas. Arī Ulrika mani atrada. Ja ir patiesa vēlme kaut ko sasniegt, var atrast iespējas, bet finanses ir nepieciešamas.

Kādas ir finansiālās atšķirības zinātnē ASV un Latvijā?

Sakarā ar recesiju Amerikā nu jau 10 gadus ir ļoti smags periods. No visiem iesniegtajiem grantiem tikai 5–8% tiek sponsorēti. Ir ļoti smagi, bet cilvēki tur ir pieraduši cīnīties. Latvijā cilvēki ir diezgan pasīvi, bremzē arī valodas zināšanas, jo zinātne ir angļu valodā. Nedomāju, ka Amerika ir zelta bedre, kur ir viegli. Taču tur, protams, ir iespējas un pamati.

Kāpēc starptautiskā sadarbība ir vērtīga?

Mans mērķis ir palīdzēt studentiem saprast, ka viņi ir pasaules cilvēki un ka viņi var mācīties un strādāt dažādās pasaules valstīs. Domāju, ka starptautiska sadarbība ir interesanta un noderīga. Tā ir ne tikai prakses un zināšanu apguve, bet arī ideju apmaiņa. Dažreiz cilvēkiem ir idejas, bet nav iespējams tās realizēt. Idejas ir tikpat vērtīgas kā nauda, pat vērtīgākas.

Kuras īpašības jums pašai ir palīdzējušas starptautiskajā vidē?

Galvenokārt tas, kā tiku audzināta ģimenē, protams, iegūtā izglītība, kā arī pienākuma izjūta un taisnīgums. Noteikti arī disciplīna un plānošana!

Esmu dzirdējusi, ka Latvijā zinātnieki darbojas uz entuziasma pamata. Kā ir Amerikā?

Tā ir arī Amerikā. Nodarbojoties ar zinātni, bagāts nepaliksi. Tas nav darba laiks no deviņiem līdz pieciem, strādāt nākas

arī mājās, jo katru dienu parādās simptiem publikāciju, no kurām jāizvēlas atbilstošākās, kuras jāizlasa.

Es apbrīnoju tos studentus, kas izvēlas stāties doktorantūrā un palikt zinātnē. Cilvēkam jābūt ar gribu un milzīgu entuziasmu, lai mūsdienās izvēlētos palikt zinātnē!

Kādi ir lielākie sasniegumi Alcheimera slimības sakarā?

Diemžēl mēs neesam tuvu reālām zālēm, kas apstādīnātu Alcheimera slimību. Visu laiku tiek pētītas un izstrādātas dažādas metodes, kā šo slimību apturēt, bet klīniskā praksē nevienas zāles vēl nav apstiprinātas. Pašlaik viena no manas darbības sfērām ir par to, kā var pasargāt smadzenes no pārmaiņām, kas varētu notikt. Nav viena iemesla, kā pēc sākas Alcheimera slimība vai demence. Riska faktori ir daudzi – gan ģenētiskie, gan apkārtējie faktori, piemēram, augsts asinsspiediens, diabēts, galvas trauma, liela nozīme ir arī tam, ko ikdienā ēdam. Kamēr mēs, tūkstošiem zinātnieku visā pasaulē, izstrādājam zāles, kas slimību varētu novērst, vienīgais, ko pašlaik cilvēki var darīt, ir kontrolēt tos riska faktorus, kurus ir iespējams kontrolēt, piemēram, asinsspiedienu, holesterīna līmeni, diabētu. Ne mazāk svarīgi ir arī būt fiziski aktīvam ikdienā.

Ko, jūsuprāt, topošajiem pētniekiem sniedz šīs iespējas redzēt zinātnes ceļu un iespējas starptautiskajā vidē?

Pirmkārt, papildu iemaņas un zināšanas savā zinātnes jomā, arī pašapziņu un uzdrīkstēšanos, atvērtību jaunām idejām.

Ulrika Beitnere,
zinātniskā asistente
Latvijas Universitātes
Medicīnas fakultātes
Farmakoloģijas
katedrā,
zinātniskā grāda
pretendente
farmakoloģijā

Foto no privātā arhīva

Maģistrantūras laikā uzzināju, ka ir iespēja pieteikties Baltijas – Amerikas Brīvības fonda prakses stipendijām ASV. Professore Vija Kluša, pie kuras tolaik izstrādāju savu maģistra darbu, atbalstīja pieteikšanos un ieteica braukt pie cilvēkiem, kas nodarbojas ar kaut ko līdzīgu, jo tas noderēs arī vēlāk, atgriežoties Latvijā. Latvijas Universitātes pētniece Baiba Jansone pasaules lielākajā neirozinātnes konferencē ASV bija iepazinusies ar Ingu Kadišu, un Inga atsaucās uz manu ideju aizbraukt pie viņas uz Birmingemu, Alabamu. Harijs Vinters savukārt bija pazīstams mūsu patologiem, un arī viņš atsaucās uz manu lūgumu pēc darbošanās Alabamā aizbraukt uz praksi Kalifornijas Universitātē Losandželosā. Pēc veiksmīgas atlases stipendijai un maģistra grāda iegūšanas devos uz Alabamu,

Tā ir amerikāņu mentalitāte – pozitīvāki, atsaucīgāki.

Jā, tā ir! Es dažiem studentiem, kas atbraukuši no Amerikas un dzīvo Latvijā, jautāju, kas viņiem visvairāk šeit traucē. Viņi teica, ka noslēgtība, nīgrums. Laikam tā ir.

Daudzi man prasa – kā ir Amerikā? Citi saka – tur nekā nav! Es domāju, ka nav ne labāk, ne sliktāk, bet ir savādāk. Nekad nevajag baidīties mēģināt, protams, ir jāpiemērojas konkrētai videi un apstākļiem, bet tāpēc jau nav jāzaudē pašam sevi un savas vērtības. Dzīvojot un strādājot ārzemēs, tu uz daudz ko paskaties it kā no malas, pats paliec mierīgāks, pārdomā savas vērtības. Nevajadzētu būt nīgram, jo tas nepalīdz nevienā sfērā. Ja esi pozitīvs, tas palīdz! Galvenais ir censties risināt tās problēmas, kuras tu spēj risināt, un netērēt savu laiku tām lietām, kuras tu nekādi nevari mainīt!

Neuroscientist Inga Kadiša: you cannot fight alone in the battlefield of science

Neuroscientist Inga Kadiša graduated from the UL Faculty of Biology in 1985, started working in the US in 1991, and now she is an Associate Professor at the University of Alabama at Birmingham. At the end of April, she participated in International Conference of Neuroscience and Pharmacology «Neurodegenerative Diseases and New Trends in Pharmacotherapeutic Strategies», which was held in the UL. Kadiša describes scientific opportunities in the US, the value of international collaboration and modern achievements in treatment of Alzheimer's disease.

kur apguvu daudzas jaunas metodes. Pēc atgriešanās Latvijā bija ierosinājums turpināt studijas doktorantūrā, jo jau iepriekš maģistrantūras laikā, kā arī Amerikā tika iegūti dati par mildronāta ietekmi neurodeģeneratīvo slimību modeļos.

Inga bija ļoti izpalīdzīga un mani sagaidīja kā savējo. Man kā tikai maģistrantūru pabeigušai studentei tas ļoti atvieglāja adaptēšanos jaunajā vidē. Abi zinātnieki – Inga Kadiša un Harijs Vinters – grib, lai Latvijā ir vairāk neirozinātnieku, jo šobrīd neiroloģija Latvijā pastāv tikai klīnikā, bet ne fundamentālajās zinātnēs. Man galvenais mērķis bija viņus uzaicināt uz starptautisko neirozinātnes un farmakoloģijas konferenci Latvijas Universitātē, ne tikai lai pateiktos par viņu devumu, kamēr biju Amerikā, bet arī lai aktualizētu un popularizētu neirozinātni Latvijā.

Kad biju Alabamā, ieguvām pietiekoši daudz datu, lai taptu publikācija, kas pagājušajā gadā tika publicēta starptautiski citējamā žurnālā. Tā bija lieliska pieredze – no paša sākuma piedalīties publikācijas tapšanā, arī redzēt, cik daudz laika un enerģijas tas paņem. Nesen apstiprināta publicēšanai arī otra publikācija par datiem, kas tika iegūti daļēji arī no mana praktiskā darba Alabamā. Zinātniskās publikācijas ir ļoti nozīmīgas, lai tu taptu redzams zinātnē un lai Latvijas Universitātes vārds izskanētu pasaulē.

Rīkojot konferenci, bija doma, ka tā palīdzēs apvienot spēkus Baltijas valstīs, jo mums to izdarīt ir vienkārši – trīs stundas līdz Tartu vai četras stundas līdz Viļņai. Starptautiska sadarbība ir ļoti svarīga. Publikācijās reti ir tā, ka autori ir no vienas iestādes. Jo lielāka ir atpazīstamība Eiropā, jo lielāka ir iespējamība, ka nākotnē tiks atbalstīti nākamie projekti. Tāpat sadarbība nostiprina zināšanas, un ar teorijā apgūtajām metodēm ir iespējams darboties praktiski.

Sadarbības partneri un iespējas aizbraukt apmaiņas programmās ļauj noticēt tam, ka viss ir iespējams.

Mālu mācīšana 40 gadu garumā

LU Tautas lietišķās mākslas studijas «Vāpe» darbi izstādei «Nerātņības» 2008. gada 12. maijā

Helga Ingeborga MELNBĀRDE,
studijas dibinātāja, vadītāja

Gandrīz neticami, bet Latvijas Universitāte (LU) ir vienīgā augstākās izglītības iestāde Latvijā, kura jau 40 gadus nodrošina saviem studentiem ekskluzīvu iespēju iepazīt mākslas pasauli, realizējot savas radošās ieceres vizuāli plastiskajā materiālā. LU biedrības «Juventus» 20 radošo kolektīvu saimē «Vāpe» ar savu aktīvo izstāžu rīkošanu kļuvusi par vienu no redzamākajām tautas lietišķās mākslas studijām Latvijā.

Studējot un pētot tradicionālās kultūras mantojumu un pilnveidojot tematisko izstāžu klāstu, «Vāpe» spodrinājusi LU vārdu ne tikai Rīgā un Latvijas novados, bet arī aiz mūsu valsts robežām Igaunijā, Lietuvā, Krievijā, Gruzijā, Norvēģijā, Japānā. Kopā ar vāpiešiem četros gadu desmitos apēsts ne viens vien pods sāls, ar rokām pārmīcīti vairāki māla kalni. Bet, ja virtenē saliktu izstādēs rādītos keramikas veidojumus, kas zina – varētu pat vairākas reizes apjozt visu Latviju. Mūsu pazīšanās zīme – pods. Stabilitātes, pamatīguma un noturības simbols. Aizvadītajos gados esam gana podus taisījuši, arī podus gāzuši, bet 24. dziesmu svētku gājienā kopā ar pārējiem LU kolektīviem cēli nesuši podus uz galvas.

- Kādas interesantas galvassegas!
- Re, kur nāk servīze!
- Vai jums nav smagi?
- Lai dzīvo «Vāpe»!
- *Amazing! Perfect!*

Tā toreiz skanēja no abpus ielai stāvošajiem skatītājiem. Gadu gaitā vāpieši rūpīgi izkopusi savu īpašo rokrakstu, iedibinājuši studijā noturīgas tradīcijas un godbijīgi kalpojuši materiālam, kura vilinājumam Baltijas jūras krastā Latvijas teritorijā jau septiņus gadu tūkstošus no neolīta līdz pat mūsdienām ļāvušies gan bērni, gan sirmgalvji. Kad 1975. gadā saņēmām uzaicinājumu ierasties ar Darba Sarkanā Karoga ordeni apbalvotajā P. Stučkas Latvijas Valsts universitātē, lai dibinātu ko līdzīgu keramikas studijai, visai interesants bija darboties gribētāju pulciņš un darbībai iecerētā vide: ne telpu, ne rīku, ne materiālu, tikai trakota vēlēšanās kaut ko darīt ar māliem. Vienkop bija pulcējušies studenti, darbinieki un arī pasniedzēji. Pēdējie mani īpaši pārsteidza. Ekonomikas fakultātes vecākā pasniedzēja Silvija Dreimane, laika gaitā pievienojās

Pēc 24. Dziesmu svētku gājiena 2008. gadā

Vārds:
LU TLMS «Vāpe»

Dzimšanas gads:
1975. gada aprīlis

Nodarbošanās:
mālu mīcīšana

«Vāpes» dibinātāja
un vadītāja
Helga Ingeborga Melnbārde

Kīmijas fakultātes docente Silvija Pastare, Bioloģijas fakultātes pasniedzēja Mārīte Misiņa, Zinātņu akadēmijas Vēstures institūta docente Maija Ašmane u. c. Tagad šādu greznību – pasniedzēju klātesamību studijā – grūti pat iedomāties.

Vēl lielāks pārsteigums pašiem mālmākslas iesācējiem bija, kad jau pēc gada Mākslas dienās LVU Mazajā aulā 19 autori savā pirmajā izstādē rādīja 101 darbiņu. Izmērus noteica mazītiņais apdedzināšanas mufelītis. Kā ritēja darbi caurvējā pie galda vienā no pagraba gaitenīem, par to rakstu savā grāmatā «Tornī kāpšana» sadaļā «3 Rektori, viena «Vāpe» un puse mūža Universitātes pagrabā» (2005, Madris). Jau 1980. gadā studijai bija jānod vārds, un kūmās nāca dzejnieks Jāzeps Osmanis ar ieceri jaundzimušo nosaukt par «Pienenīti», bet auglīgos strīdos tomēr vienojāmies par «Vāpi», kas ir sinonīms keramikajam terminam «glazūra». Trauks tikai tad ir gatavs lietošanai, kad tas ir vāpēts un veiksmīgi pārcietis ugunskrīstības ceplī. Uz karstām pēdām darinājām studijas karogu un mūsu pazišanās zīmi – apaļīgo podiņu ar uzrakstu «Vāpe». «Daiļradē» pasūtījām studijas dalībniekiem nozīmītes. Tās vēl šobaltdien saņem katrs vāpietis pēc pirmās radošo darbu izstādes.

1984./1985. gads nāca ar jauniem pavērsieniem – «Vāpe» ieguva godpilno Tautas lietišķās mākslas studijas nosaukumu un beidzot arī nelielu telpu radošā darba vajadzībām *Alma Mater* pagrabā. Ar *fizmatu* fakultātes dižvīra Ernesta Pūces gudru ziņu uzbūvējām īstu keramikas ceplī. Nu bija laiks studijas seniora – LU skaitļošanas centra darbinieka Arvīda Liberāta dārzā atzīmēt pirmo desmitgadi un iedēstīt no Salacgrīvas sēņu meža pārnestu mazītiņu, 7 cm garu egles bērnu. Kā jau kārtīgai egles meitenei pieklājas, tai tika dots skaņīgs vārds – Dorofeja. «Vāpes» 40. jubilejas gadā Dorofeja svin savus pirmos trīsdesmit, ir turpat trīs metrus augsta un ar divām plaukstām aptveramu stumbru. Bet man un arī vāpiešiem

1976. gada publikācija laikrakstā «Padomju Students»

egle ir mācījusi dzīves gudrību un izturību, kā pastāvēt tad, kad nelietīga roka to nozāgē, atstājot pie stumbra vien pāris zaru. Pirmā desmitgade iezīmē «Vāpes» savdabīgo rokrakstu, veidojot tematiskās izstādes «Keramiķis zvejniekam», «Keramiķis medniekam», «Keramika un ziedi», «Keramika un kulinārija» u. c. Studējot latvju tautas kultūras mantojumu, veidojām tematiskās izstādes «Mana Vidzeme», «Mana Kurzeme», «I Vidzeme, i Kurzeme, i Latgale mūsu» un pirmo reizi Latvijas keramikas vēsturē R. Blaumaņa lugu «Skroderdienas Silmačos», kur keramikā atdzīvojās svēlpošais Silmaču bišu spiets, Rūda pletizers, šujmašīna, Bebumātes zāļu pudeles, tējkannas visai žīdu trijotnei, lustīgi līgotāji uz svilpaunieku zirdziņiem. Silmaču saimes traukus vēlāk pēc brīvdabas izrādes Druvienā dāvinājām Silmaču muzejam, bet dekoratīvo plaketi ar veco Ābramu uz krāsns vēl šodien var aplūkot Vallē, režisora A. Amtmaņa-Briedīša memoriālajā muzejā.

Kad Rīga liesmoja barikāžu ugunsuros, arī «Vāpe» neturēja rokas klēpī. Veidojām māla krūzītes ar uzrakstu «Vienoti Latvijai – «Vāpe»» un dāvinājām tās kora «Tēvzeme» vīriem, kas Rīgas sargus uzmundrināja ar dziesmām.

1992. gada rudens nāk ar jaunu rosmi. LU Pedagoģijas fakultātes Darbmācības katedras vadītājs G. Krusts aicina mani strādāt fakultātē, bet «Vāpe» gatavojas skaistai izstādei Ārzemju mākslas muzeja velju zālē – «Viena saule, viena zeme» – pēc Vairas Viķes-Freibergas savākto Saules dainu motīviem. Tā laika premjers Valdis Birkavs «Vāpes» atsauksmju grāmatā rakstīja: «Te ir tā Latvija, kuru meklējam, kuru brīžiem zaudētu domājam, kura nav zudusi, bet kura vēl nav atrasta. Tikai te dzimst īsts spēks atjaunotnei. Paldies «Vāpei».»

Sākot strādāt fakultātē, mans lēmums ir negrozāms – uz TLMS «Vāpe» materiālās bāzes jārada iespēja strādāt arī Darbmācības katedras studentiem. Parāli top maģistra darbs «Keramikas kurss jauno darbmācības skolotāju izglītības sistēmā.» Darbs studijā un arī ar studentiem dod jaunus impulsus metodisko paņēmieni izvēlē. Varu ievilkt pirmo kāšīti savā mūžizglītības jomā, jo «manu skolēnu» auditorija laika gaitā paplašinājusies no 5 līdz 75 gadiem, vidusposmā aptverot arī studentiju.

«Vāpe» kļūst atpazīstama ar savu īpašo keramisko rokrakstu, neordināriem meklējumiem, bet studenti, «saindēti» studiju kursā «Lietišķā keramika», bieži vien radošo darbu vēlas turpināt «Vāpē». Jūtot studentu ieinteresētību, 1997. gadā izveidoju C daļas studiju kursu – «Mākslas vieta izglītībā un keramika kā apguves metode», kuru iespējams apmeklēt visu fakultāšu studentiem. Atsaucība ir necerēta. Teorētiskajā sadaļā iepazīstam Rīgas kultūrvidi, kopīgi vērojam un vērtējam izstādes, rakstām recenzijas par teātra izrādēm, koncertiem, lasītajām grāmatām. Iepazīstam mākslas veidu mijiedarbību un pārklāšanos 21. gs., pētām mākslas sintēzi Latvijas dievnamu interjeros. Parāli vērtējumu izpausmēm esējās, kuras ir obligātas, strādājam ar vizuāli plastisko materiālu studijā

«Vāpe», izbaudot uz savas ādas, kā tas ir – būt māksliniekam un izgaršot radošo procesu no idejas līdz gatavam darbam un izstādes koncepcijai. Ik pavasara «Lielās tējkannu parādes» zālienā pie LU centrālās ēkas jau bija pilsētā gaidīts notikums un reizē arī «jauno mākslinieku» uguns kristības, kad vērtējumu nācās uz klausīt no «īstiem» skatītājiem. 13 gados «Vāpes» radošajā darbnīcā bija praktizējušies un mākslas pasauli iepazinuši turpat pustūkstotis LU studentu, un, atceroties mūsu kopdarbību, aizrautību un pateicību studentu acīs, esmu sapratusi – man gandarījumu sniedz tikai šāda veida zinātniskais darbs.

2008. gadā labiekārtotās «Vāpes» telpas Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē un tehniskā bāze devusi iespēju realizēt jaunus studiju kursus. «Lietišķajai keramikai», kas paredzēta mājturības un tehnoloģiju studentiem, paralēli izstrādāju arī studiju kursu «Veidošana» interjera dizaineriem un pirmsskolas skolotājiem. Mūža izglītības rats iegriezies, atkal pietuvojoties pašiem mazākajiem. 2012. gada decembrī iznākušajā grāmatā «Veidosim! Septiņi soļi no māla līdz keramikai» ar lielu prieku iekļāvu uzkrāto pieredzi darbā ar plastisko materiālu īpašā nodaļā pirmsskolas mazuļiem. Bet metodiskos paņēmienus, dažādus veidošanas knifiņus un keramiskos noslēpumus grāmatas pirmajā sadaļā man līdzēja iemūžināt «dzīvie modeļi» no «Vāpes». Vēl vairāk! Interesanti un negaidīti aizritēja 2010./2011. akad. gads, kad uz «Vāpi» atnāca divas apmaiņas studentes – no Japānas un no Taivānas. Meitenes ar īpašu austrumniecisko nervu tik organiski iekļāvās darbā! Mūsu saikne nav pārtrūkusī. Uz Latviju ceļo vēstules ar sveicieniem vāpiešiem un cerībām atkal satikties Rīgā, studijā.

Ir 2015. gada pavasaris, sagaidīta «Vāpes» 40. dzimšanas diena. Laika gaitā esam čakli piedalījušies Rīgas pilsētas un republikas lietišķās mākslas izstādēs, studijas jubilejas reizēs apjūsmojuši visus dabas pirmelementus. 20-gadi svinējām Brīvdabas muzejā ar izstādi «Zeme», 25-gadi – galerijā «Bastejs» ar izstādi «Laiks», kur Rīgu un arī Eiropu pārsteidza 35 keramikas pulksteņi, kas rādīja pareizu laiku. Bet *Alma Mater* 80 gadu jubileju atzīmējām ar īpašu izstādi: vestibilā 80 svečturīšos dega 80 sarkanās sveces, un katram ciemiņam promejot tika piedāvāts ņemt līdzī kādu no svečturīšiem. Tāpat piemiņai, bez ziedojuma!

Savulaik LU piederošajā galerijā «Bastejs» izstādes rīkojām katru rudenī; savdabīgo māļputnu izstādi «Ligzdošana», reveransu pirmelementam ūdenim – «Liedaga ritmi». Rūpīgi pētīt neolīta keramiku Latvijas teritorijā, veidojām izstādi «Atradumi», par kuru sajūsminājās arī mūsu keramikas vecmeistars Pēteris Martinsons. Un kur tad vēl interesantie meklējumi, pētīt latviešu sakāmvārdus, parunas,

«Vāpes»
keramika

buramvārdus, kurus ilustrējām keramikā izstādē «X lietas!» 30-gadi gods godam veltījām ugunij. Teātra muzejā izstādē «Uguns», kad visi darbi kvēloja svecīšu liesmās, atklāšanu ieskandēja ugunīgās meitenes no saksofonu kvarteta *NEXT*, bet viesi mielojās pie liesmojošajiem fondī. «Vāpe» draudzējās arī ar tekstilstudijām «Dardedze», «Rota», «Rīdze». Ar pēdējo veiksmīgi veidojām ekspozīciju Latviešu biedrības namā, kad keramikā «tulkojām» nerātņās dainas, bet izstādes plakāts vēstīja par kopizstādi «Nerātņības». Tad gan Rīga mazliet sašūpojās, jo atklāšanā Vidvuds Medenis ienāca ar vēziša masku, uz ko tautas tradīciju zinātājs Andris Kapusts atsmēja: «To jau es sen gaidīju!» Esam pabijuši Valmierā un Kuldīgā ar izstādi «Maize», Cēsīs «Trauki plīst uz laimi», bet 35-gadi svinējām Teātra muzejā izstādē «Alutiņi, vecais brāli», ne jau slavīnot dzeršanas kāri, bet godinot alus brūvera amatu.

Mana mūža izglītība iet roku rokā ar «Vāpi», kas, kļūdama vecāka, ik gadu top jaunāka. Šobrīd dalībnieku vidējais vecums – 30.

Un vēl kāds pavērsiens, ar kuru lepojos. 2010. gadā «Vāpes» audzēkne Sanita Čevere (LU Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļas 2005. gada absolvente) veiksmīgi startējusi un iestājusies Mākslas akadēmijas Tēlniecības nodaļā. Vāpietis Raitis Bobrovs, LU Ķīmijas fakultātes doktorants, vairāku republikas un starptautisko izstāžu dalībnieks, 2011. gadā veiksmīgi iestājies Mākslas akadēmijas Dizaina nodaļas funkcionālā dizaina maģistrantūrā, to absolvējis un turpina darboties «Vāpē». Kaspars Geiduks, LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes 2013. gada absolvents, iegūstot profesionālā bakalaura grādu mākslā ar interjera dizainera kvalifikāciju, iestājies Mākslas akadēmijas keramikas nodaļas maģistrantūrā, bet 2014. gadā Mākslas akadēmijas Keramikas nodaļas studentu pulkā iekļāvusies arī Rūta Akeldama. Tātad «Vāpe» kļuvusi par starta laukumu LU studentu tālākizglītībai mākslas jomā. Vizuāli plastiskās mākslas nozīmi 21. gs. izglītībā pratuši novērtēt arī *Erasmus* programmas apmaiņas studenti. Šīgada pavasara semestrī izvēles kursā «Lietišķā keramika» «Vāpes» darbnīcā strādā raibs Eiropas pārstāvju kontingents – Dāvids un Klāra no Slovākijas, Antigone un Anastasia no Grieķijas, Beatrikse, Sonja un Dāriuss no Austrijas un Sandra no Spānijas.

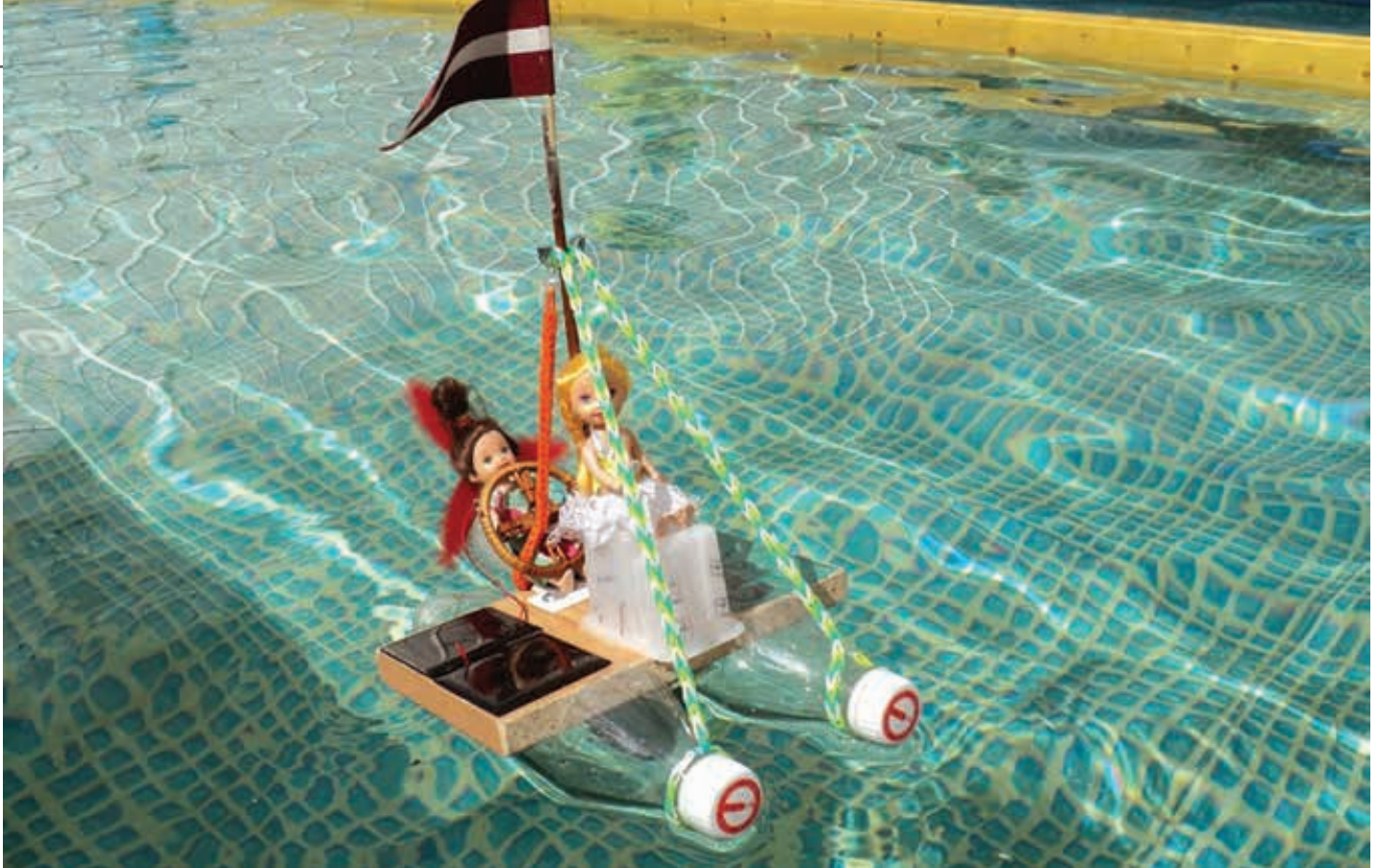
Bet gatavošanās «Vāpes» 40 gadu jubilejas izstādei «Spēle. Spēles» ir īpaša vāpiešu profesionalitātes pārbaude. Radošās latiņas līmenis pacelts iespaidīgi. Tāpēc jāiedarbina visas pacietības, izdomas un māļmeistarības skrūvītes. Top māla mūzikas instrumenti – stabules, okarinas, zvani, marimba, udu un pat bungas. Otra tēma – šahs. Prāta spēles atveidojumam pievērsušies 13 autori, un ir klusas cerības, ka līdz ar šo izstādi šahs pilnvērtīgi atgriezīsies LU sporta studentu studijuursos.

Jubilejas gada noslēgumā aicinām visus uz izstādes «Spēle. Spēles» atklāšanu 2015. gada 30. oktobrī 17.00 LU Bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4.

Uz tikšanos rudenī!

Pugging clay for 40 years

The UL is the only higher education institution in Latvia that already for 40 years has been providing an exclusive opportunity to explore the world of art with visually plastic material. Ceramics studio *Vāpe*, supported by cultural, artistic and educational creative UL society *Juventus*, has become one of the most visible applied arts studios in Latvia. Studying traditional cultural heritage and improving the range of thematic exhibitions *Vāpe* has also brought the name of the University of Latvia abroad: to Estonia, Lithuania, Russia, Georgia, Norway, and even Japan.

«Saules kauss 2015»: saules enerģija jaunajiem izgudrotājiem

Katrīna ŽUKOVA

Agrā sestdienas rītā vairāk nekā simts skolēnu ar vecākiem un skolotājiem pulcējās pie AS «Sidrabe». Viņu starpā satrauktas čalas, bet rokās nereti caurspīdīgi plastmasas toveriši un korpju kastes, kas tiek uzmanīgi nestas tā, lai nesakratītos, un ir acīm redzams, ka tajās ir daudz kas svarīgāks par apaviem – tie ir pašu veidoti ar saules enerģiju darbināmi transportlīdzekļu modeļi, ar kuriem jaunieši piedalās konkursā «Saules kauss 2015».

Konkursu organizē Latvijas Universitātes (LU) Cietvielu fizikas institūts ar *EuroNanoForum 2015* organizatoru atbalstu. «Saules kauss» norisinās jau astoto gadu, tas kļuvis par vienu no skolēnu – konstruktoru gaidītākajiem pasākumiem.

Kā norāda pasākuma organizatori, konkursa mērķis ir veicināt un attīstīt skolēnu zināšanas par energoefektīviem risinājumiem un to nozīmi mūsdienu pasaulē. Interaktīvu apmācību un prakses procesā skolēni demonstrē savas prasmes izmantot energoefektīvus energoresursus, izstrādājot modeļišus, kuri darbojas ar alternatīvās enerģijas resursu – saules enerģiju.

Sīvā cīņā ar radošu garu

Pirms sīvās cīņas konkursa dalībnieki – 5.–12. klases skolēni – tiek reģistrēti. Komandu veido divi līdz trīs skolēni, taču vienu skolu drīkst pārstāvēt ne vairāk kā trīs komandas, tāpēc arī skolas līmenī pirms tam ir jānosaka labākās komandas, kurām būs tas gods pārstāvēt skolas un skolotāja vārdu konkursā.

Komandām iepriekš bija jāveic rūpīgs darbs – ne tikai jāizveido modeļi, bet jāiesniedz organizatoriem modeļišu skices un video par modeļiša izstrādes procesu un sasniegtajiem rezultātiem. Arī pirms konkursa veiktās darbības tika ņemtas vērā, nosakot komandas vietu gala vērtējumā.

Reģistrācijas laikā modeļi tiek ierindoti atbilstošā klasē – tautas klasē vai nestandarta klasē (saukta arī par meistarklasi). Tālāk skolēni ar saviem radošajiem darbiem piedalās dažādās trasēs: spēka, ātruma, ūdens un radiovadāmo (saules) mašīnu orientēšanās trasē. Katrā trasē sacensības notiek abās grupās – gan tautas, gan nestandarta grupā. Tāpat visām komandām ir jāveic intelektuālais pārbaudījums. «Katru gadu tas ir mazliet savādāks vispārīgu jautājumu kopums par fiziku, Visuma uzbūvi un pasauli kopumā. Šeit tiek pārbaudīta viņu erudīcija, un, ja rezultāts ir tuvs, tad, pareizi izpildot pārbaudījumu, ir iespēja izrauties priekšā,» skaidro konkursa organizētājs Pēteris Lesničenoks, kurš jau vairākus gadus piedalās pasākuma rīkošanā.

Tā kā sacensību dalībnieku vecums ir gana plašs, tad tieši intelektuālais pārbaudījums ir tas, kur jaunākajiem ir iespēja atrauties kopējā vērtējumā. Pārbaudījums tiek veidots divām grupām – no 5. līdz 9. klasei un no 10. līdz 12. klasei.

«Ja šķicēs no vidusskolēniem ceram sagaidīt vairāk, tad idejiskā līmenī un vispārīgos faktos mēs tiešām ceram, ka jaunākie skolēni var daudz ko parādīt,» uzsver pasākuma organizētājs.

Vaicāts, kā komandas tiek iedalītas klasēs, Lesničenoks atbild, ka tautas klasē startē tās komandas, kuras izmanto konkursā piešķirtās detaļas – divus noteiktus saules paneļus un motoru, taču meistarklasē konstruktora – skolēna radošais gars nav ierobežots, tur jaunieši izmanto sev pieejamās detaļas.

Kad visas trases jau pievarētas, iekavējas viena – ūdens trase nestandarta klasē. «Dar' ko var! Dar' ko var! Smiltenei ir jāuzvar!» kliedz kāda fizikas skolotāja no Smiltenes. Viņa piesauc godīgumu un taisnīgumu, nonākot teju konfliktā ar sacensību tiesnesi. Vairākas reizes tiek atkārtoti braucieni trasē, jo tad saule nav vienādi stipra abās pusēs, tad notiek saķeršanās divu modelīšu starpā. Nemierīgi kļūst arī sacensību vērotāji, tiek izsaukti dažādi saukļi, aizstāvot vienu vai otru pusi. Kā stāsta P. Lesničenoks, pasākuma organizatori jau ir ievērojuši skolotājus – fanus, kurus atceras pēc sejas. «Mēs jau zinām, kura komanda un kuras skolas skolēni ir atnākuši tikai pēc skolotāja vien,» smeļ organizators.

Tikmēr aiz lielā baseina, kur notiek ūdens trases sacensības, laiskākie un tie, kam sacensības jau garām, saules staros cep desināšas. Savukārt angārā, kas atrodas uzņēmuma teritorijā, skolēni, lai gan disciplīnas beigušās, turpina testēt savus modelīšus, izmantojot prožektorus, un steidz pēc sacensībām labot radušos bojājumus, ņemot rokās gan multimetrus, gan lodāmurus, taču skolēni, kuru modelīši mazāk apskādēti, iztiek ar kādu līmlentes vai striķa gabaliņu.

Skolēni arī pēc saspringtajām sacensībām turpina izrādīt savus modelīšus un ļauj interesentiem tos iedarbināt un nofotografēt. Modelīšu būvēšanā izmantots plašs sastāvdaļu loks – bez saules paneļiem, motoriem un citiem tehniski nepieciešamiem elementiem lietā likti arī mājās atrodami

priekšmeti – lelles, CD diskus, plastmasas pudeles, vecas kastes un viss cits, no kā vien var un nevar iedomāties izveidot modelīša karkasu. «Protams, katru gadu mēs novērojam, ka modelīši mēdz grīmt ūdens trasē. Laivas mēdz būt interesanti uzbūvētas... [Smejas.] Zīmīgi ir dizainiskie risinājumi. Reizēm ir diezgan smieklīgi, kam liek kustēties uz priekšu. Pudele var būt par pamatu mašīnai un korpju kaste laivai,» par skolēnu radošumu stāsta pasākuma organizētājs.

Komandas galīgo rezultātu veido skice, modeļa apraksts, video, intelektuālais uzdevums, modeļa izpildījums un rezultāti trasēs. «Mēs vienmēr tīri subjektīvi novērtējam modelīšu inženiertehnisko dizainu un izskatu. Ja tie trasē nesalūst nevienā disciplīnā, tas jau mums ļoti patīk, un mēs varam iedot papildu punktus. Ja ir interesants piedziņas risinājums, tad arī priecājamies. Mēs priecājamies redzēt, ka bērni ir ieguldījuši savas idejas, lai attīstītu savus modelīšus. Neesam sajūsmā, ja trīs gadus pēc kārtas komandas ierodas ar vieniem un tiem

Izsalkušie nelaida garām iespēju arī uzcept desiņas, izmantojot saules enerģiju

pašiem modelīšiem. Cenšamies katru gadu izvēlēties kādu citu kritēriju, pēc kura mēs atlasām papildu punktus,» norāda Lesničenoks.

Ar vienu reizi pietiek, lai āķis būtu lūpā

Konkursā «Saules kauss 2015» balvas un diplomus saņēma katras trases pirmo trīs vietu ieguvēji – atsevišķi nestandarta un tautas klasē. Savukārt konkursa superbalvu saņēma komanda, kas visu sacensību laikā ieguvusi visvairāk punktu. Šogad superbalva tika piešķirta Jelgavas 5. vidusskolas 2. komandai.

Jelgavas 5. vidusskolas robottehnikas pulciņa pasniedzējs Jossifs Spirts pēc apbalvošanas atzīst, ka lepojas ar saviem audzēkņiem. Viņa pulciņā iet skolēni no 1. līdz 9. klasei, kuriem modelēšana ir aizraušanās un sirdslieta.

Pasniedzējs atzīst, ka ne visās disciplīnās ir labi veicies, piemēram, ūdens trasē gājis švaki. Taču skolotājs nesūrojas, viņš ir gatavs neveiksmi pārrunāt ar saviem skolēniem, analizēt un pielabot modelīšus, lai tie kļūtu labāki. Jelgavas 5. vidusskolas komanda ieguva ne tikai superbalvu, bet arī pirmo vietu ātruma trasē tautas klasē.

Lai gan šis robottehnikas pulciņš pirmo reizi piedalījās «Saules kausā», āķis jau ir lūpā, un skolotājs uzsver, ka nākamgad arī noteikti startēs ar saviem skolēniem. «Tiem, kuri šoreiz neuzdrošinājās braukt, būs labs pamudinājums,» norādot uz balvām un diplomiem, saka skolotājs. Vaicāts, vai pēc pasākuma pulciņš skolā nekļūs populārāks, Spirts norāda, ka jau tagad ir ļoti daudz interesantu, un par skolēnu skaitu pulciņš noteikti nevar sūdzēties.

No trūkumiem līdz panākumiem

Pēc sacensībām P. Lesničenoks atzīst, ka neatceras, kad pēdējo reizi izgulējies, – gatavošanās konkursam paņēmusi visu

pēdējo dienu laiku. Taču ilgas pēc miega neslāpē viņa prieku, viņš ir enerģisks un priecīgs par talantīgajiem skolēniem, kas šogad konkursā plūkuši laurus. «Ļoti daudz bija modelīšu ar trijiem riteņiem, kas sasniedza pārsteidzoši labus rezultātus, par spīti tam, ka tie metās riņķī. Jaunieši bija pavērsuši iepriekšējo gadu trūkumus šī gada panākumos,» atzinīgi vērtē organizators.

«Ir tā līdzjutēju tieksme un komandas gars, kad redzu, ka viens otram grib palīdzēt. Tomēr – neliela samisēšanās var radīt lielu efektu. Piemēram, šķībi uzspīdināta gaisma uz modelīša var paātrināt pretinieku komandas modelīti,» savos novērojumos pēc sacensībām dalās P. Lesničenoks.

Pasākuma organizētāji atklāj, ka vasarā rīkos «Mazo Saules kausu» *EuroNanoForum 2015* konferencē, kurā starptautiskajai videi tiks parādīts, kā jaunieši tiek iepazīstināti ar alternatīvo enerģiju. Sacensības notiks tādās pašās trasēs, bet, iespējams, ar nedaudz citādi nodrošinātu apgaismojumu. Uz šīm sacensībām organizatori aicinās komandas, kas sevi līdz šim vislabāk nodemonstrējušas. Konference notiks šī gada 10.–12. jūnijā.

«Saules kausa» organizatoru foto

Solar Cup 2015: solar energy for young inventors

The UL Institute of Solid State Physics organises the eighth «Solar Cup» car race in order to promote knowledge about energy efficient solutions and their application in the modern world. Students participate with self-made vehicles powered only by solar energy. Before the race, models are arranged in corresponding groups: popular group or nonstandard (also called 'expert') group, and then participants can choose one of the race routes: strength, speed, water, or radio-controlled (solar) model orienteering. Students can also participate in an intellectual competition to test their knowledge about physics, the structure of the universe, and the world in general.

Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātes doktorante Anna Borisova testē polimēra paraugus ar dinamiski mehānisko analizatoru.
Foto: Olga Bulderberga

Nākotnes materiāli.

Epoksīda sveķu uzlabošana ar oglekļa nanopildvielām

Anna BORISOVA

Katru dienu pasaulē parādās jaunas tehnoloģijas, inovācijas, dažādi tehniskie uzlabojumi. Ar to visu mēs saskaramies ikdienā tiešā vai netiešā veidā. Mūsdienās arvien lielāka nepieciešamība pēc jaunām tehnoloģijām ir izraisījusi ievērojamu interesi jaunu materiālu meklējumos. Piemēram, dažādu veidu polimēri jau ir aizvietojusi metālu, stiklu, koksni u. c. mums pierastos materiālus. To galvenā priekšrocība ir maza masa, izturība pret koroziju, un parasti tie nav trausli. Tādējādi jauno tehnoloģiju efektivitāte un produktivitāte tiek palielināta, bet izmaksas samazinātas, ievērojami paātrinot jauno tehnoloģiju un inovāciju attīstību.

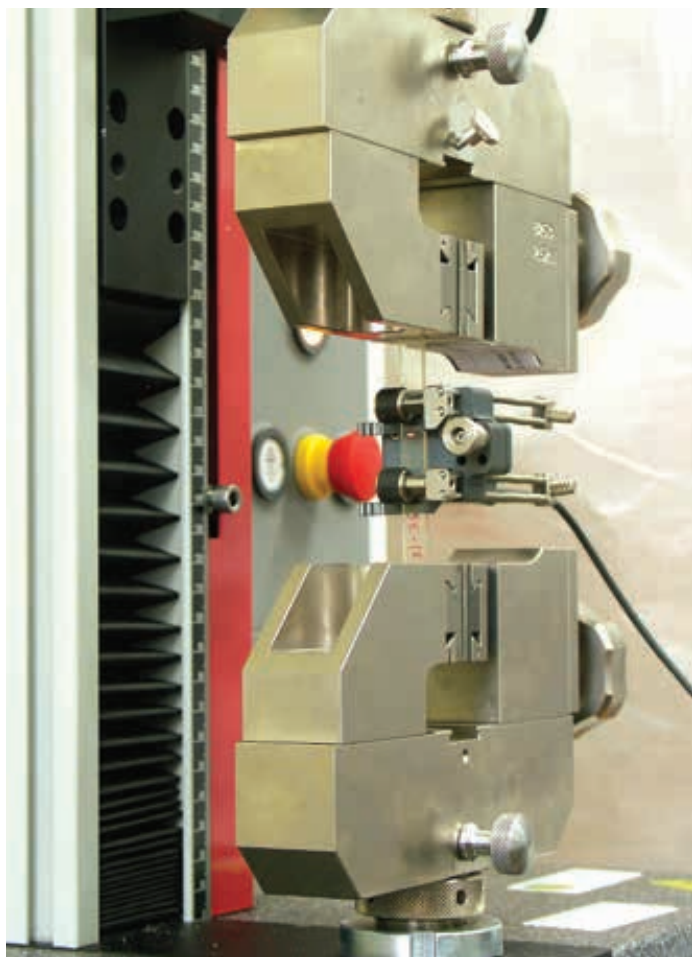
Jaunu virzienu materiālzinātnē aizsāk polimēri, kas ir pildīti ar dažādām nanodaļiņām, t. i., pildvielu, kuras vienas daļiņas izmēri ir mērojami nanometros. Šādus polimērus sauc par nanokompozītiem. Pie šādu materiālu izstrādes, izpētes un uzlabošanas strādā daudzas vadošas institūcijas visā pasaulē. Nanokompozītiem salīdzinājumā ar nepildītu polimēru piemīt jaunas vai uzlabotas īpašības, kas tiek pārņemtas no nanopildvielas ar izteikti raksturīgām īpašībām. Tiek uzskatīts, ka nākotnē tie spēs sākt jaunu attīstības posmu, kas ļaus ievērojami samazināt masu, izmērus un palielināt izturību, ilgmūžību dažādās konstrukcijās, sākot no maziem elementiem, kas izmantojami elektronikā, sporta ekipāžā vai motoros, un beidzot ar lielām detaļām lidaparātos vai būvniecībā.

Viena no svarīgām polimēru klasēm, ko bieži izmanto rūpniecībā, aeroindustrijā, motoru izveidē un citās nozarēs, ir epoksīda sveķi. Tomēr rūpniecībā tie pārsvarā tiek lietoti stiklplastu (arī ogļplastu) izveidē, kur epoksīda sveķi ir kā saistviela stikla vai oglekļa šķiedrai. Stiklplasti un ogļplasti ir plaši izmantojams materiāls, piemēram, sporta ekipējuma, motociklu, mašīnu vai lidaparātu atsevišķu detaļu ražošanā. Tie ir ārpus konkurences to mazās masas un augstu mehānisko raksturlielumu dēļ. Stiklplastiem ir raksturīga augsta izturība pret koroziju un ķīmiskām reakcijām, salīdzinoši konkurētspējīgi mehāniskie rādītāji, zems svars un cena, taču tie ir elektrību nevadoši materiāli. Izmantojot dažādas nanopildvielas, ir iespējams uzlabot materiālu īpašības (stiprību, elastību, izturību u. c.), kā arī ieviest jaunas svarīgas īpašības (elektrovadītspēju un siltumvadītspēju). Jaunas īpašības ievērojami paplašina materiālu izmantošanu un efektivitāti. Viens no piemēriem ir epoksīda sveķu izmantošana motoru ražošanā, kur ir svarīgi, lai polimērs būtu dielektriķis, bet ar maksimāli lielu siltumvadītspēju. Siltumvadītspējas īpašība ļauj pagarināt un atvieglot motora izmantošanu, jo ekspluatācijas laikā tas nepārkarsīs un mazāk enerģijas tiks tērēts

tā dzesēšanai. Industriālās kompānijas ir ieinteresētas šādu uzlabojumu ieviest tirgū, jo tas samazinās ražotāja izmaksas.

Latvijas Universitātes Polimēru mehānikas institūta (LU PMI) Materiālu ilglaicīgo īpašību laboratorijās zinātnieki nodarbojas ar epoksīda sveķu nanokompozītu un to fizikālo īpašību pētījumiem. Pētījumi tiek veikti Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 2013/0017/1DP/1.1.1.2.0/13/APIA/VIAA/063 «Nanostrukturēto elektropasīvo polimēru kompozītmateriālu ekspluatācijas īpašību izpēte» ietvaros. Teorētiski ir grūti prognozēt nepieciešamo nanopildvielas daudzumu, veidu vai iespējamus savienojumus un paredzēt, kā tas ietekmēs nanokompozītu īpašības un funkcionalitāti kopumā, tādēļ LU PMI pētnieki un doktoranti veic eksperimentālo izpēti un teorētisko modelēšanu. Tas ļauj noteikt nanokompozīta uzlabošanas pakāpi un tā turpmākās izmantošanas iespējas. Šo pētījumu mērķis ir uzlabot un paplašināt epoksīda sveķu nanokompozītu fizikālās īpašības, izmantojot dažādas oglekļa nanopildvielas.

Diemžēl izveidot kvalitatīvu nanokompozītu ar nepieciešamām īpašībām nav tik vienkārši. Bieži vien saskaramies ar situāciju, ka, uzlabojot kaut ko vienu, tiek pasliktināts kas cits vai tiek iegūts nevēlams blakusefekts. Kā piemērā ar motoriem, kur nedrīkst pieļaut, lai epoksīda sveķi vadītu elektrību. Galvenā problēma, kas ierobežo sagaidāmo epoksīda sveķu nanokompozītu īpašību uzlabošanu, ir, ka šāda veida nanopildviela savas struktūras, mazās masas un izmēru (1 nm jeb 10^{-9} m) dēļ ir grūti vienmērīgi sadalāma epoksīda sveķos, īpaši, ja pildvielas ir daudz. Nanokompozītu izveides laikā saskaramies ar nehomogēnu pildvielas sadalījumu un augstu viskozitāti, kas nav vēlama, jo materiālam tā izgatavošanas posmā ir jābūt tekošam un pēc konsistences ne biezākam par svaigu medu. Tādēļ ir nepieciešama kompleksa daudzstadiju

Epoksīda sveķu mehānisko īpašību noteikšana LU PMI ar ZWICK testēšanas iekārtu. Foto: Andrejs Aņiskevičs

Par Latvijas Universitātes Polimēru mehānikas institūtu

LU PMI dibināts 1963. gadā. Kopš 1997. gada institūts darbojas kā LU struktūrvienība. Tas ir bezpeļņas zinātnisku pētījumu centrs, kurā tiek veikti starptautiski atzīta līmeņa pētījumi materiālu mehānikā, kā arī tādas inovatīvas praktiskās izstrādnes, kas sekmē konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību izstrādi un ražošanu.

Institūts veic pētījumus šādos materiālu mehānikas virzienos:

- deformēšanās procesu, t. sk. ilglaicīgo, izpēte,
- materiālu mehāniskās integritātes pētījumi,
- kompozītmateriālu pielietojumi mašīnbūvē un būvniecībā,
- kompozītmateriālu konstrukciju aprēķini,
- ārējās vides faktoru ietekme uz materiālu mehāniskajām īpašībām,
- fizikālās metodes struktūras pētījumi materiālu mehānikā,
- ilglaicīgo īpašību prognozēšanas metodes,
- nesagraujošās pārbaudes metodes,
- kompozītmateriālu tehnoloģiju pētījumi.

Kopš 1965. gada LU PMI izdod starptautisku recenzētu zinātnisku žurnālu krievu un angļu valodā *Mechanics of composite materials* / Механика композитных материалов.

izpēte – tiek pētīta gan nanodaļiņu izvēle, gan to struktūra un īpašības, gan mijiedarbība ar konkrētu polimēru.

Kā parāda pasaules zinātnes pētījumi, viens no daudzsoļiem risinājumiem, kā panākt efektīvu un vienlaikus vairāku fizikālo īpašību uzlabošanu, ir mēģinājums apvienot divas dažādu īpašību un struktūras nanopildvielas. Tas varētu uzlabot oglekļa pildvielas tīklojumu, kā arī piešķirt abu pildvielu īpatnības polimēram un tādā veidā radīt jaunu potenciālu materiālu abu pildvielu sinerģijas dēļ. Līdz ar to ir sagaidāms, ka šāds materiāls bez augstiem mehāniskiem raksturlielumiem var kļūt arī par pusvadītāju vai elektrovadošu materiālu. Tas palielina jaunā materiāla izmantošanas iespējas uzlabotu un jaunu materiāla īpatnību dēļ, ko rada katra pildviela. Pagaidām divu pildvielu un epoksīda sveķu savienojumi ir izpētīti diezgan maz, bet esošie pētījumi parāda perspektīvus rezultātus.

LU PMI veiktā pētījuma rezultāti ļaus prognozēt, izveidot un izmantot nanokompozītu fizikālās īpašības atkarībā no materiāla izmantošanas mērķa. Piemēram, materiālam var tikt maksimāli paaugstināti mehāniskie raksturlielumi un radīta pusvadītājam raksturīgā elektrovadītspēja, vai otrādi – radīta elektrovadītājam raksturīga elektrovadītspēja, bet mehāniskie raksturlielumi nav tik svarīgi. Salīdzinot nanopildvielas veidu, daudzumu un to efektivitāti dažādās kombinācijās, ražotājam atliek tikai izvēlēties sev piemērotāko, ņemot vērā standartu prasības.

Future materials: improving epoxide resins with carbon nanofillers

Increasing necessity for new technologies has raised a significant interest in search for new materials. For example, various polymers have already substituted metal, glass, wood, and other traditional materials, and they open a new branch in material science. Polymers that are filled with various nanoparticles, i.e. fillers where each particle is measured in nanometres, are called nanocomposites. Epoxide resins, one of the most important polymer classes, are often used in manufacturing, production of engines, and in other sectors. The Laboratory of Long-Term Properties of Materials of the UL Institute of Polymer Mechanics examines nanocomposites of epoxide resins and their physical properties.

Mateo Frejs

no Šveices:

«Mans hobijs ir cilvēki»

Ilona VILCĀNE

Šogad Latvijas Universitātē (LU) ERASMUS apmaiņas programmas ietvaros studē aktīvs jauniešs no Šveices – Mateo Frejs (*Matteo Frey*), kas iesaistās arī dažādās ārpusstudiju aktivitātēs un vēlas izmantot visas iespējas, ko viņam sniedz Rīga un Latvija.

Pastāsti nedaudz par sevi – no kurienes tu nāc un ko studē?

Mani sauc Mateo, esmu no Šveices. Lielāko daļu dzīves esmu pavadījis Interlākenes reģionā, ciematā starp diviem ezeriem pašā valsts un arī Alpu sirdī. Taču pirms ierašanās Latvijā es dzīvoju Bernē, kas ir tuvāk Ziemeļrietumu Šveices Lietišķo zinātņu universitātei (*Fachhochschule Nordwestschweiz*) Oltenē, kur studēju starptautisko menedžmentu.

Manās studijās Šveicē svarīgākās ir finanses un uzņēmējdarbība, tāpēc Latvijā es cenšos vairāk pievērsties politikai un sociālajām zinātnēm, kā arī izmantoju iespējas, ko sniedz Latvijas prezidentūra ES Padomē, un mēģinu apmeklēt pēc iespējas vairāk pasākumu.

Pirmajā semestrī apguvu arī latviešu valodu, bet diemžēl šajā semestrī man tam nepietiek laika, jo daudz laika aizņem obligātie priekšmeti un daudzie projekti, kuros iesaistos. Tāpēc mēģinu uzlabot latviešu un arī krievu valodas zināšanas, sarunājoties ar saviem draugiem, kas runā šajās valodās.

Kā tu izlēmi studēt tieši Latvijā?

Patiesībā pirmo reizi uz Rīgu atlidoju pirms pieciem gadiem, tiesa, tikai lai pārsēstos citā lidmašīnā uz citu galamērķi. Taču es atceros lidojumu ar *AirBaltic* un nakti, ko pavadīju Rīgas lidostā tā, it kā tas būtu noticis vakar. Visa šī pieredze un lidmašīnā un lidostā pieejamā literatūra lika man ieinteresēties par Latviju. Un, tā kā Latvijas Universitāte ir manas universitātes partneraugstskola, – te nu es esmu!

Kādi, tavuprāt, ir lielākie ieguvumi no studijām ārvalstīs?

Iespēja iepazīt citus Eiropas reģionus un pasauli, citu kultūru un vēsturi. Satikt cilvēkus no visas pasaules un saglabāt šos kontaktus nākotnē. Dzīvošana ārzemēs paplašina redzesluku un arī prātu. Šeit esot, es saskatu sakarības un iespējas, ko, iespējams, nebūtu redzējis, ja būtu palicis Šveicē.

Vai tu atceries pirmo dienu Rīgā?

Jā, atceros. Tā bija īsa diena, jo es ieradus vakarā. Istabas biedri mani satika pie lidostas un aizveda uz jaunajām mājām. Es atceros pārbraukšanu pāri tiltam un lielu panorāmas ratu, kas joprojām stāvēja, kaut arī bija augusta beigās. Daudzās pilsētas gaismas šajā naktī lika man iemīlēt Rīgu. Un, protams, skaistās jūgendstila ēkas, kam braucām garām.

Ko tu domā par studijām Latvijas Universitātē – vai tās atšķiras no studijām tavā Šveices augstskolā?

Studijas ļoti atšķiras. Lielākoties tāpēc, ka Šveicē es studēju Lietišķo zinātņu universitātē, un tajā atšķiras pieeja studentiem. Iespējams, arī tāpēc, ka Šveicē tikai neliela daļa sabiedrības studē, kamēr šeit studē gandrīz katrs, kas vēlas nākotnē iegūt labu darbu. Taču lielākā atšķirība ir tajā, kā studenti tiek eksaminēti. Latvijā semestra laikā ir vairāki pārbaudes darbi un uzdevumi, kamēr Šveicē mums ir tikai gala eksāmens. Tiesa, dažreiz mums ir uzdevumi semestra laikā, taču beigu eksāmens veido vismaz 90% no vērtējuma. Tā kā man nepatīk pārāk daudz studēt pašās beigās, man simpātiska liekas Latvijas pieeja – mācīties pakāpeniski.

Kādās vēl aktivitātēs tu iesaisties, esot Rīgā?

Kā jau iepriekš minēju, man patīk piedalīties dažādos prezidentūras laikā Latvijā rīkotos pasākumos, ja ir šāda iespēja.

Es piedalījos NVO forumā kā *Erasmus Student Network Riga* delegāts, kā arī Eiropas Jaunatnes forumā. Tāpat es esmu iesaistījies arī starptautiskās sadarbības platformā *DEMOLA*, ar Latvijas draugiem esam nodibinājuši organizāciju, lai veicinātu otrreizēju izejvielu pārstrādi, kā arī citus projektus, kas saistīti ar ilgtspēju.

Kādi ir tavi hobiji?

Es teiktu, ka mans hobijs ir cilvēki. Mani visvairāk iepriecina iespēja iepazīt jaunus cilvēkus un pavadīt ar viņiem laiku, piedaloties dažādās aktivitātēs vai vienkārši daloties idejās un pārdomās par dzīvi. Tā kā es esmu Rīgā un šeit ir brīnišķīga opera, man patīk kopā ar draugiem to apmeklēt. Man patīk arī sportot, ja vien tam ir laiks. Šveicē es bieži spēlēju tenisu vai trenējos džiu-džitsu.

Kas tev pietrūkst, atrodoties Rīgā?

Protams, man pietrūkst manas ģimenes un draugu. Tādu vienkāršu lietu, kā, piemēram, sēdēšana dīvānā un filmas skatīšanās kopā ar māsu. Šeit, Latvijā, man nav laika skatīties TV... vai vispār atpūsties. Jo es jūtu, ka pilsēta un šī valsts man

sniedz tik daudz iespēju, ka vēlos tvērt tās visas. Tas noteikti ir tas, kā man visvairāk pietrūks Šveicē.

Ko vēl tu vēlētos pateikt mūsu žurnāla lasītājiem?

Tas, ko es bieži vēlos atgādināt visiem latviešiem, ir, ka jums ir lieliska valsts ar bagātu vēsturi un daudzām iespējām. Tāpēc Latvijas iedzīvotājiem nevajadzētu skatīties tikai uz negatīvo vēsturē, kā viņi to bieži vien dara. Cilvēkiem ir jāpieņem viss, kas nāk no šīs vēstures, – visas zināšanas un pieredze, kā arī daudzveidība, jo tieši daudzveidības pieņemšana ir raksturīga mūsdienu Eiropai un ir Eiropas Savienības vadošā ideja. Jā, es to saku kā šveicietis, un, lai gan es ne vienmēr piekrītu ES politikai, taču šo ideju es patiesi apbrīnoju.

Matteo Frey from Switzerland: people are my hobby

Matteo Frey is an *ERASMUS* exchange student from Switzerland. He participates in various activities beyond his studies and wishes to take every opportunity provided by Riga and Latvia. Matteo describes his impressions about Latvia, differences in study process, as well as reasons for applying for an international exchange programme.

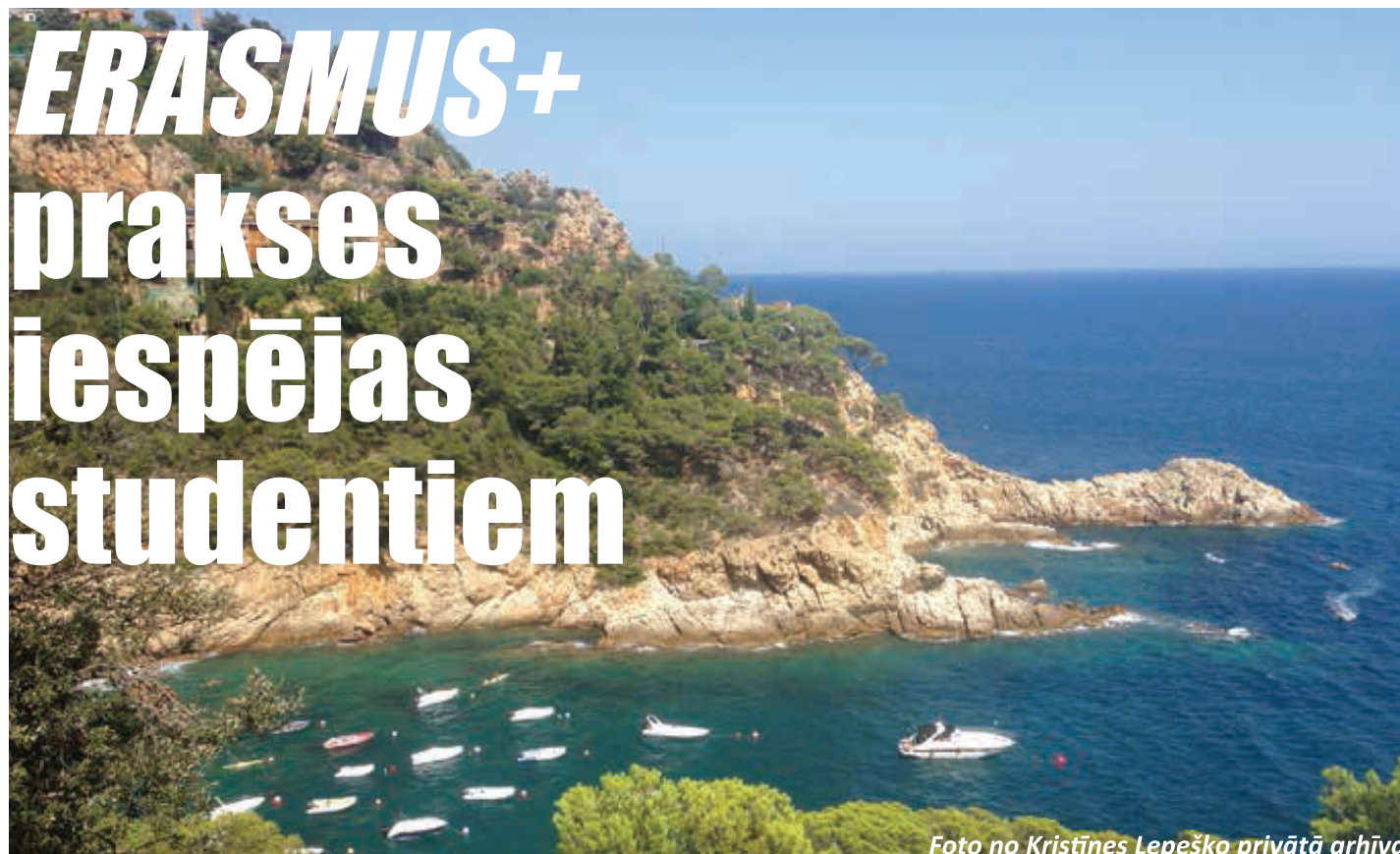

Foto no Kristīnes Ļepeško privātā arhīva

Madara AMBRĒNA,
LU Preses centrs

2014. gadā sāka darboties jaunā Eiropas Komisijas izglītības, mācības, jaunatnes un sporta programma *ERASMUS+*, kas ir turpinājums iepriekšējai mobilitātes programmai *ERASMUS* un apvieno arī citas programmas («Leonardo da Vinči», *Comenius*, *Jean Monnet*), paredzot studiju, prakses un mācībspēku mobilitātes iespējas.

Kopējais programmas budžets tās īstenošanas laikā no 2014. līdz 2020. gadam tiek plānots 14,7 miljardu eiro apmērā, kas ļautu četriem miljoniem ES dalībvalstu studentu un mācību personāla pārstāvju izmantot mobilitātes iespējas. Prakse ir viena no *ERASMUS+* īstenotajām aktivitātēm augstskolu studentiem.

Prakses laikā studentam ir iespēja 2–6 mēnešus pavadīt uzņēmumā, iestādē vai organizācijā kādā no 33 *ERASMUS+* programmas dalībvalstīm vai partnervalstīm. Tās gaitā studentam ir iespēja savas teorētiskās zināšanas izmantot dzīvē, reālā uzņēmumā, vienlaikus uzkrājot vērtīgu darba pieredzi,

kā arī stažējoties starptautiskā uzņēmumā, turklāt par prakses periodu tiek saņemta *ERASMUS+* stipendija.

ERASMUS+ prakse nav jaunums – arī iepriekšējā LLP/*ERASMUS* plānošanas periodā studentiem bija iespēja pieteikties studijām ārvalstīs, arī saņemot stipendiju. Līdzīga iespēja pastāv arī jaunajā *ERASMUS+* programmā.

Kas var pieteikties?

Iepriekš saskaņojot ar savas programmas direktoru, *ERASMUS+* praksei var pieteikties to studiju programmu studenti (gan bakalauri, gan maģistri), kuru studiju programmās iekļauta prakse, jo viens no *ERASMUS+* prakses nosacījumiem ir, ka praksei jābūt atzītai LU, un par to tiek piešķirti ECTS kredītpunkti līdzīgi kā par apmaiņas studijām.

Kā norāda LU Ārlietu departamenta projekta vadītāja Natālija Ivanova, *ERASMUS+* praksei var pieteikties arī tie studenti, kuru studiju programmā prakse nav paredzēta, bet kuri vēlas iegūt praktisko pieredzi savā nozarē. Pirms pieteikties dalībai *ERASMUS+* prakses mobilitātē un meklēt prakses vietu, studentiem šis jautājums jāaskaņo ar LU studiju programmas direktoriem, kuriem vajadzēs atzīt prakses rezultātus un piešķirt par to kredītpunktus.

ERASMUS+ prakse ir ļoti laba iespēja arī doktorantiem veikt pētījumus ārvalstu uzņēmumā vai organizācijā, izstrādājot savu disertāciju, un, tā kā ļoti reta augstskola var nodrošināt doktorantiem pilnvērtīgu programmu *ERASMUS+* studijām, prakse ir pat labāka alternatīva. Arī doktorantu *ERASMUS+* prakses rezultātiem jābūt atzītiem LU, un par praksi jāpiešķir kredītpunkti.

Pieteikties dalībai *ERASMUS+* prakses mobilitātē var pie atiecīgās fakultātes starptautiskās sadarbības koordinators.

Kā notiek prakses vietas sameklēšana

Prakses vietu var atrast dažādi – viens no variantiem ir pašam sazināties ar uzņēmumu vai arī meklēt informāciju par pieejamajām prakses vietām pie savas fakultātes ārējo sakaru koordinētājiem, kas nereti saņem informāciju par prakses piedāvājumiem no darba devējiem. Tāpat *Erasmus Student Network* ir izveidojusi speciālu platformu, kas savēd kopā darba devējus ar potenciālajiem *ERASMUS+* praktikantiem dažādās nozarēs (*erasmusintern.org*), kā arī var sekot līdzi LU Karjeras centra piedāvājumiem vai ielūkoties VIAA mājaslapā.

Prakse ir veids, kā galvenokārt iegūt darba pieredzi, turklāt strādāt starptautiskā vidē, tāpat ir iespēja uzlabot savas valodu zināšanas. Eiropas Komisijas izpratnē tieši prakses mobilitāte ir viens no instrumentiem, kā cīnīties ar joprojām augsto jauniešu bezdarba līmeni atsevišķās ES dalībvalstīs, nodrošinot jauniešus ar tirgum nepieciešamām prasmēm, zināšanām un iemaņām.

ERASMUS+ practice opportunities for students

ERASMUS+ is a new European Commission educational, youth, and sports programme launched in 2014. It is a continuation of the previous *ERASMUS* mobility programmes and it also consolidates other programmes (*Leonardo da Vinci, Comenius, Jean Monnet*) providing study, placement, and academic staff mobility opportunities. Kristīne Lepeško and Sintija Šona, students of the Faculty of Economics and Management, share their placement experience in Spain and London.

Pieredzē dalās Ekonomikas un vadības fakultātes studentes, kas izmantojušas iespēju doties *ERASMUS+* praksē uz kādu no Eiropas valstīm

Kristīne Lepeško,
Vadības zinību bakalaurs studiju programmas studente

Es piedalījos *ERASMUS+* praksē pēc otrā studiju gada un devos uz Spāniju, Barselonu, kur pavadīju trīs vasaras mēnešus, strādājot viesnīcā par administratori. Ļoti paveicās, ka manām studijām tas netraucēja.

Mans darba grafiks bija 6 dienas nedēļā, 6–7 stundas dienā, galvenie pienākumi – viesu reģistrēšana, informācijas sniegšana, zvanu pieņemšana, komunikācija ar viesiem. Ļoti paveicās gan ar kolēģiem, gan ar priekšniekiem. Jau no pirmās dienas mani pieņēma kā ģimenē. Sākumā saņēmu daudz jaunas informācijas, pirmajās nedēļās bija sarežģīti ātri apkalpot klientus, tomēr mēs ar kolēģiem darbojāmies kā vienots organisms, palīdzējām viens otram. Jo īpaši tas attiecināms uz komunicēšanu ar klientiem. Komunikācijā ar klientiem nācās izmantot vairākas valodas, jo pie mums apmetās viesi no visdažādākajām pasaules valstīm. Maiņā parasti strādāja trīs cilvēki, kuri mācēja kopumā ap 10 valodām, un tas bija vairāk nekā pietiekami.

Darba atmosfēra bija draudzīga, patīkama un nepiespiesta. Viesnīcā strādāja arī citi studenti no Holandes, Beļģijas, Polijas un Spānijas, tāpēc brīvo laiku varējām pavadīt kopā. Mūsu priekšnieks reizi mēnesī rīkoja bezmaksas pasākumus, piemēram, vienu reizi braucām uz atrakciju parku Portaventurā, kā arī bijām dažādās ekskursijās, bez maksas apmeklējām muzejus. Pirms braukšanas atpakaļ man pat bija iespēja divas dienas paviesoties Francijas dienvidos. Ir aizritējis jau gads, un es joprojām sazinos ar praksē iepazītajiem studentiem. Novembrī pie manis ciemojās draudzene no Nīderlandes,

Kristīne Lepeško (otrā no labās) prakses laikā
Foto no privātā arhīva

Kristīne Ļepeško prakses laikā
Foto no privātā arhīva

šovasar pati plānoju doties pie viņas. Jau nopirku biļeti uz Barselonu – jūnija vidū braukšu apciemot praksē iepazītos draugus, kuri dzīvo tur.

Interesanti, ka, piemēram, Holandē daudzās augstskolās prakse ārzemēs ir obligāta studiju sastāvdaļa. Manuprāt, tā ir lieliska iespēja, kas sniedz dzīves pieredzi, jo no paša sākuma līdz pat beigām tev jāspēj pašam par sevi parūpēties. Tu esi simtprocentīgi atbildīgs par sevi, tas sniedz gan prieku, gan vienlaikus rada bailes. No vienas puses, beidzot jutu to brīvību un neatkarību, pēc kuras tik ļoti mēdzu ilgoties, tomēr reizēm parādījās problēmas, bija jāspēj operatīvi pieņemt lēmumus un ar visu tikt galā pašai. Es pati novēroju, kā mainījās mani kolēģi – studenti, viņi izauga, kļuva drosmīgāki, viņu personība uzplauka. Dažiem no viņiem tas bija pirmais ceļojums dzīvē, tādēļ rakstura izmaiņas bija ļoti skaidri redzamas. Pirmajās dienās dažiem studentiem satraukumu sagādāja tāds sīkums kā publiskā transporta atrašana, savukārt ceļojuma beigās viņi pilsētā jau spēja justies kā mājās. Man pašai tā nebija pirmā ar ceļošanu saistītā pieredze, arī pirms tam piedalījos ERASMUS studijās Madridē un, atklāti sakot, grūti spriest par izmaiņām sevī, jo nav iespējams sevi pavērot no malas. Smieklīgi, ka tās problēmas, kas agrāk likās grūti pārvaramas, pēc atgriešanās Latvijā šķita pavisam niecīgas un viennozīmīgi – pārvaramas.

Visvairāk man patīk sajūta, ka vari iziet no savas komforta zonas, pārvarēt sevi, apgūt ko jaunu, un nav pat svarīgi, cik lielā mērā tu audz – jebkura izaugsme sniedz gandarījumu par sevi un motivē virzīties uz priekšu, izvirzīt jaunus mērķus. Prakse ārzemēs – tā ir lieliska iespēja parādīt un attīstīt savas stiprās puses, kā arī pierādīt sev, ka tu vari veiksmīgi tikt galā ar jebkurām grūtībām!

Sintija Šona, profesionālās maģistra studiju programmas «Starptautiskais bizness» studente

Uzsāku studijas LU profesionālajā maģistra studiju programmā «Starptautiskais bizness» un jau pirmā kursa laikā ERASMUS ietvaros devos studiju apmaiņā uz Franciju un pēc pozitīvas pieredzes iegūšanas – nākamajā kursā pieteicos ERASMUS+ praksei, ko īstenoju Londonā, Apvienotajā

Karalistē, 2014. gada pavasarī. Praksi izgāju apdrošināšanas brokeru uzņēmumā, prakses vietu biju atradusi caur privātiem kontaktiem.

Praksē devos jau ar zināmu Latvijā iegūtu darba pieredzi un, esot Londonā, centos pielāgot esošās zināšanas par apdrošināšanu un apdrošināšanas tirgu, kā arī nopietni strādāju, veidojot noderīgu kontaktu tīklu.

Lielākoties astoņu stundu darba dienu daļēji pavadīju, strādājot birojā, daļēji – apmeklējot seminārus un lekcijas, kas orientēti uz finanšu un apdrošināšanas sektoru. Jāpiebilst, ka Londona noteikti ir īstā vieta, kur ik dienas iespējams apmeklēt visdažādāko veidu augstas kvalitātes informatīvos pasākumus. Protams, tā ir arī vieta, kur vairums *networkinga* pasākumu un biznesa tikšanos notiek samērā relaksētā atmosfērā – restorānos un bāros, taču nedrīkst ļauties iespaidam, ka tāpēc arī sarunas norisināsies par piezemētākām tēmām – jābūt spējīgam diskutēt par aktualitātēm pasaulē, jo īpaši apdrošināšanas nozarē.

Kontaktu dibināšana ir būtisks aspekts, ja ir vēlēšanās prakses ieguvumus pārnest arī uz tālāko nākotni – bizness vairs sen nenotiek tikai vienā valstī, un starptautiskie sakari pavisam noteikti nav tikai lekcijās apskatīts temats.

Prakse ārzemēs sniedz ieskatu citas valsts biznesa kultūrā, kā arī ļauj paskatīties uz Latvijā notiekošo pavisam citām acīm – būtiski paplašinās redzesloks. Ir ārkārtīgi svarīgi saprast, ka prakses vietas atrašana ir tikai sākums un ka iegūtā pieredze un zināšanas ir atkarīgas no paša iniciatīvas – aktīvi iesaistoties, ieguvumi ir satriecoši. Iegūtās zināšanas un iemaņas var būtiski izmainīt nākotnes karjeras iespējas. Esmu izveidojusi plašu kontaktu loku – tas palīdzēja atrast darbavietu pēc prakses, kā arī šobrīd palīdzu brokeru sabiedrībai Latvijā sadarboties ar Lielbritānijas uzņēmumiem.

Paralēli profesionālu sasniegumu veicināšanai prakse ļauj palielināt kultūras izpratni un palīdz atbrīvoties no dažādiem aizspriedumiem – neatkarīgi no tā, vai cilvēks plāno dzīvi saistīt ar Latviju vai ārvalstīm, tā ir sabiedrībai vitāli nepieciešama ikviena indivīda īpašība.

Sintija Šona apdrošināšanas konferencē Monako
(*Les rendez-vous de septembre 2014*)
Foto no privātā arhīva

Jauno mūzikas grupu konkurss studentiem

Chomsky Chess Club

«Hadrons» – platforma jauniešiem ceļā uz lielo skatuvi

Anete ENIKOVA

Jau desmito gadu maijā notiek jauno mūziķu konkurss studentiem, kas pēdējos gados pazīstams ar nosaukumu «Hadrons». Arī šogad Latvijas Universitātes (LU) Radio NABA sadarbībā ar LU Studentu padomi aicināja atsaukties muzikālākos studentus, lai saklausītu jaunākās vēsmas mūzikas pasaulē. Iespējams, šī konkursa atpazīstamība tieši LU vidē mudināja visaktīvāk konkursā piedalīties LU studentus. Par labāko jauno studentu grupu tika atzīta muzikālā apvienība *Chomsky Chess Club*, kas pārstāv LU Datorikas fakultāti.

Sešas labākās no vairāk nekā 20 jaunajām grupām, kas šogad pieteicās konkursam, bija *TRIS*, «Cilvēks-Sapņotājs», «Gatis Ziema un Izvirtības rēģi», *AnimaVolo*, *Chomsky Chess Club* un *S.A.D.* Tās visas 21. maija vakarā LU Radio NABA mūzikas klubā «NABAKLAB» kāpa uz skatuves, lai rādītu savu muzikalitāti, talantu un radošumu.

Studentu grupa *Chomsky Chess Club* izveidota 2015. gada janvārī. Par muzikālās apvienības rašanos stāsta paši tās dalībnieki: «Grupas biedri iepriekš spēlēja *Astrofish*, kas izjuka, taču mūzika tik un tā radās, tāpēc divi tās dalībnieki izveidoja jaunu grupu. Caur paziņām atradām bundzinieku, ģitāristu un basistu, tā arī nokomplektējāmies. Nosaukuma izvēli ietekmēja tas, ka Rīgā ir bārs *Chomsky*, kur solists bieži spēlē šahu labā atmosfērā. Tā mums iepatikās doma, ka mēs varētu saukties «Čomskija šaha klubs».

Runājot par tuvākajiem nākotnes plāniem, mūziķi min vēlmi spēlēt un attīstīties, kā arī ierakstīt EP jeb mazalbumu. Šogad *Chomsky Chess Club* klausītāji varēs baudīt starptautiskajā mūzikas un mākslas festivālā *Ratniekos «Laba Daba»*, mūzikas un mākslas festivālā «Bilde», kā arī LU jauno studentu svētkos «Aristotelis». Bet ļoti iespējams, ka jau tuvākajā laikā šīs grupas skanējums tiks ierakstīts paliekošā *iekonservētā* formātā, jo viena no galvenajām balvām konkursā «Hadrons» ir ieraksta laiks studijā «SKAN». *Chomsky Chess Club* ieguva arī skatītāju favorītu balvu – gan interneta balsojumā, gan klātienē izraisot skatītāju ovācijas. Šogad LU Studentu padome aizsāka jaunu tradīciju, pasniedzot uzvarētājiem ceļojošo kausu.

Konkursā otro vietu ieguva «Gatis Ziema un Izvirtības rēģi», kas pārstāv

«Gatis Ziema un Izvirtības rēgi»

LU Vēstures un filozofijas fakultāti. Gatis Ziema šajā konkursā piedalās jau trešo reizi ar dažādiem projektu nosaukumiem, divas reizes ir ieguvis pirmo vietu. Trešo vietu un arī ierakstu studijas «SKAN» specbalvu ieguva jaunā un perspektīvā grupa *TRIS*.

Šogad konkurss notika jau desmito gadu, un kopumā tajā dalību pieteikušas vairāk nekā 220 grupas. Pirmoreiz iespēja piedalīties konkursā bija ne tikai LU, bet arī citu augstskolu

studentu grupām. Iepriekšējo gadu uzvarētājas grupas – *DJ Krankenwagen*, «Nepilngadīgā Anna», «Starmetis», *Das Sonntags Legion*, *The Movies* (tagad *Tribes of the City*), «Ēnu kaleidoskops», grupa «Nē!» – pēc tam izdevušas arī ierakstus un kļuvušas pazīstamas ne tikai Latvijā.

Konkursa žūrijā bija Radio NABA, mūzikas industrijas un studentu pārstāvji – Juris Kaukulis («Dzelzs vilks»), Jānis Dubavs (ierakstu studija «SKAN»), Tija Auziņa (festivāls «Bildes»), Madars Štramdiers (Radio NABA), Uldis Rudaks (mūzikas žurnālists), Raimonds Lagimovs (Inokentijs Mārpls, Radio NABA), Ilva Grigorjeva (Latvijas Studentu apvienība), Anete Čīma (LU Studentu padome) un Iveta Šuste (pasākuma atbalstītājs «Lāčplēsis»). Organizēt šo konkursu ir kļuvis jau par tradīciju gan studentiem, gan nozares pārstāvjiem. Studenti nereti tieši šim konkursam par godu mobilizējas un apvienojas mūzikas projektos, paužot savu muzikālo attieksmi, gaumi un radošumu, bet mūzikas industrijas pārstāvjiem tā ir iespēja vienopus redzēt svaigas asinis.

Jauno mūziķu konkursu organizē Latvijas Radio 6 – LU Radio NABA sadarbībā ar LU Studentu padomi. Konkurss piedāvāja «Lāčplēsis».

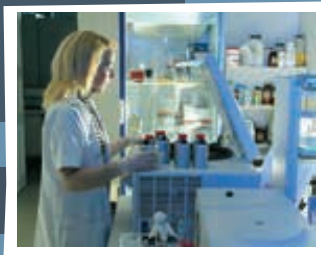

TRIS

Student band contest «Hadrons»: a way towards the big stage

The 10th young musicians' contest, also known as «Hadrons», took place in May. This year, the UL Radio NABA and the Student Council invited young musicians from different universities to listen to the latest trends in the world of music. Our students were the most active, as they might be encouraged by the contest's popularity in the UL. The band *Chomsky Chess Club*, representing the UL Faculty of Computing, won the award for the best new band.

Studiju programmas Latvijas

Bioloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Bioloģija
- ### Profesionālā bakalaura studiju programma
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Bioloģija
- Uzturzinātne

Doktora studiju programma

- Bioloģija

Datorikas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Datorzinātnes
- ### Profesionālā bakalaura studiju programma
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*
- ### Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma
- Programmēšana un datortīklu administrēšana

Maģistra studiju programma

- Datorzinātnes

Doktora studiju programma

- Datorzinātnes

Ekonomikas un vadības fakultāte

Bakalaura studiju programmas

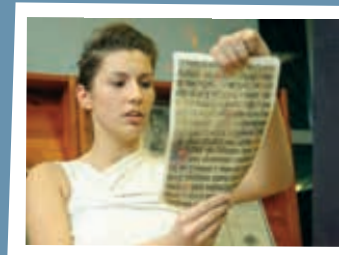
- Ekonomika
 - Starptautiskā ekonomika un komercdiplomātija
 - Vadības zinības
- ### Profesionālās bakalaura studiju programmas
- E-biznesa un loģistikas vadības sistēmas
 - Starptautiskās ekonomiskās attiecības
 - Grāmatvedība, analīze un audits
 - Finanšu menedžments

Maģistra studiju programmas

- Eiropas studijas
 - Ekonomika
 - Sabiedrības vadība
 - Starptautiskās attiecības (ekonomika)
 - Vadības zinības
- ### Profesionālās maģistra studiju programmas
- Finanšu ekonomika
 - Grāmatvedība un audits
 - Starptautiskais bizness (angļu valodā)
 - Projektu vadīšana

Doktora studiju programmas

- Demogrāfija
- Ekonomika
- Vadīzinātne

Humanitāro zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

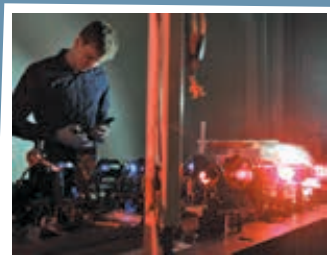
- Angļu filoloģija
- Āzijas studijas
- Baltu filoloģija
- Franču filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Moderno valodu un biznesa studijas
- Somugru studijas
- Vācu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Angļu filoloģija
 - Baltijas jūras reģiona studijas (angļu valodā)
 - Baltu filoloģija
 - Klasiskā filoloģija
 - Krievu filoloģija
 - Kultūras un sociālā antropoloģija
 - Orientālistika
 - Romāņu valodu un kultūru studijas
 - Vācu filoloģija
- ### Profesionālās maģistra studiju programmas
- Rakstiskā tulkošana
 - Konferenču tulkošana

Doktora studiju programmas

- Filoloģija
- Valodniecība

Fizikas un matemātikas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*
- Matemātikas statistiķis

Maģistra studiju programmas

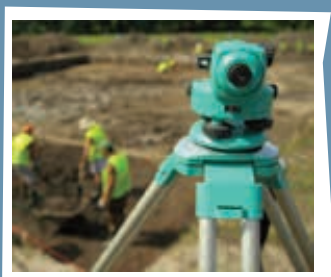
- Fizika
- Matemātika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Optometrija

Doktora studiju programmas

- Fizika, astronomija un mehānika
- Matemātika

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Telpiskās attīstības plānošana

Doktora studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Vēstures un filozofijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Maģistra studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Doktora studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Ķīmijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Ķīmija
- ### Profesionālā bakalaura studiju programma
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programma

- Ķīmija
- ### Profesionālā maģistra studiju programma
- Darba vides aizsardzība un ekspertīze

Doktora studiju programma

- Ķīmija

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Universitātē 2015./2016.

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Psiholoģija
- **Profesionālās bakalaura studiju programmas**
 - Māksla
 - Psiholoģija
 - Skolotājs, apakšprogrammas:
 - Angļu valodas
 - Informātikas un programēšanas
 - Kulturoloģijas
 - Latviešu valodas un literatūras
 - Mājturības un tehnoloģiju, mājsaimniecības
 - Pirmsskolas
 - Sākumizglītības
 - Speciālās izglītības skolotājs un skolotājs logopēds
 - Sporta
 - Vācu valodas
 - Vizuālās mākslas

- Sociālais pedagogs

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Pirmsskolas izglītības pedagogs

Maģistra studiju programmas

- Dažādības pedagoģiskie risinājumi
- Izglītības zinātnes
- Pedagoģija

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Izglītības vadība
- Psiholoģija
- Skolotājs**

(iegūstot profesionālo maģistra grādu izglītībā un vienu no 33 skolotāja kvalifikācijām)

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Skolotājs**
- (iegūstot vienu no 24 skolotāja kvalifikācijām)

Doktora studiju programmas

- Izglītības vadība
- Pedagoģija
- Psiholoģija

Juridiskā fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Tiesību zinātne

Maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Doktora studiju programma

- Juridiskā zinātne

Medicīnas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Farmācija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Māszinības

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Ārstniecība
- Zobārstsniecība (angļu valodā)

Maģistra studiju programmas

- Farmācija
- Māszinības

Doktora studiju programma

- Medicīna un farmācija

Sociālo zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Informācijas pārvaldība
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Maģistra studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Diplomātija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Dokumentu un arhivu pārvaldība

Doktora studiju programmas

- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Teoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Maģistra studiju programma

- Teoloģija

Doktora studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Informācija
Studentu serviss
Raina bulv. 19,
125. telpa
TEL. 67034444
LU@LU.LV
WWW.GRIBUSTUDET.LV

* Studiju programma, kurā studijas notiek 5 fakultātes: Datorikas, Bioloģijas, Fizikas un matemātikas, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu, Ķīmijas fakultātē.

** Programmas īstenošanā piedalās Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Bioloģijas fakultāte, Datorikas fakultāte, Ekonomikas un vadības fakultāte, Fizikas un matemātikas fakultāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Humanitāro zinātņu fakultāte, Ķīmijas fakultāte, Teoloģijas fakultāte un Vēstures un filozofijas fakultāte.

GribuStudēt.lv

Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē

06.02.

Iznākusi Janīnas Kursītes grāmatas «Latvieša māja»

Humanitāro zinātņu fakultātes sarakojumā «Treji vērti» notika folkloristes Janīnas Kursītes grāmatas «Latvieša māja» atklāšana. Grāmatā ietver plašu apceri, tajā aplūkotas tādas tēmas kā «Laime un māju sajūta», «Apmetņu veidi: ciems vai viensēta», «Puķu dārzs un apkārtējā ainava», «Māju aizsargzīmes», «Mājvārdi», «Lauku sēta un latviskums». Pasākumā piedalījās arī Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš.

06.02.

LU Medicīnas fakultātes prof. Andrejs Ērglis saņem apbalvojumu «Gada cilvēks medicīnā»

Latvijas Ārstu biedrība sadarbībā ar Veselības ministriju pasniedza «Gada balvu medicīnā 2014». Nominācijā «Gada cilvēks medicīnā» apbalvojumu saņēma Latvijas Universitātes (LU) Medicīnas fakultātes prof. Andrejs Ērglis. Šogad balvu par mūža ieguldījumu medicīnā saņēma profesors Viktors Kalnbērzs un docents Agnis Štīfts. Ceremonijas laikā tika pasniegta arī Latvijas Studentu asociācijas balva «Gada cilvēks medicīnas izglītībā», un to saņēma LU Medicīnas fakultātes Anatomijas un histoloģijas katedras asociētā profesore Džanna Krūmiņa.

11.02.

Ārlietu ministrs SZF absolventam pasniedz Inovāciju balvu par Balkānu reģionam veltītu pētījumu

Latvijas Republikas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs Sociālo zinātņu fakultātes absolventam Matīsam Veiguram pasniedza Inovāciju balvu starptautiskās politikas pētniecībā. Balva pasniegta par izcili izstrādātu maģistra darbu «Jugosfēras veidošanās vai Dienvidslāvijas atliekas: konvencionālā un interpretatīvā analīze konstruktīvisma ietvaros», kurā izpētīta vēsturisko konfliktu ietekme uz reģionālās sadarbības procesiem Eiropā.

Foto: Sociālo zinātņu fakultāte

16.02.

Radio NABA atgriežas FM viļņos

16. februārī, atzīmējot Latvijas Universitātes Radio NABA atgriešanos FM viļņos (95,8) Rīgā un Pierīgā, Radio NABA visas dienas garumā piedāvāja īpašu svētku programmu un iespēju ieskatīties raidījumu aizkulisēs. Kopš 16. februāra Radio NABA sabiedrību uzrunā kā Latvijas Radio 6 programma, piedāvājot plašus un izvērstus alternatīvās mūzikas, kultūras un urbānās vides raidījumus un īpašas mūzikas plūsmas 24 stundas diennaktī.

19.02.

Finansiāls atbalsts studentiem uzņēmējdarbības uzsākšanai

19. februārī Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubators sadarbībā ar LU Biznesa ideju fondu atklāja studentu uzņēmējdarbības veicināšanas programmu «Studenta uzņēmēja gēns», kas sniedz dažādu LU fakultāšu studentiem iespēju, apgūstot uzņēmējdarbības akadēmiskos pamatus, attīstīt reālas biznesa idejas un pretendēt uz kopumā 72 000 eiro lielu finansējumu uzņēmējdarbības uzsākšanai. Biznesa ideju fonds ir izveidots, pateicoties 70 mecenātu ziedojumiem.

25.02.

Progresīvākie dabaszinātņu skolotāji saņem Ekselences balvas

25. februārī notika Ekselences balvas fināls, kurā klātienē, vadot mācību stundas Āgenskalna Valsts ģimnāzijas skolēniem, savu meistarību demonstrēja 20 Latvijas inovatīvākie dabaszinātņu un matemātikas skolotāji. Ekselences balvu bioloģijā saņēma Liene Sabule (Jelgavas Valsts ģimnāzija), fizikā – Modris Šāvējs (Mārupes vidusskola), ķīmijā – Pāvels Pestovs (Rīgas 72. vidusskola), matemātikā – Ilze Gaņina (A. Upīša Skrīveru vidusskola). Ekselences balvu organizē LU Dabaszinātņu un matemātikas izglītības centrs sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru un LU Fondu.

Ekselences balvas laureāti, finālisti, atbalstītāji, Latvijas Universitātes un Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvji un Latvijas Valsts prezidents

05.03.

Iznākusi H. Tumana grāmata «Varoņi un varonība Senajā Grieķijā»

5. martā LU Bibliotēkā Kalpaka bulv. 4 notika Dr. hist. Harija Tumana grāmatas «Varoņi un varonība Senajā Grieķijā» atvēršanas svētki. Harijs Tumans savā grāmatā atklāj, ka harismātiskās varonības ideāls, nevis politisko institūciju attīstība, ekonomiskie un sociālie procesi veidoja Senās Grieķijas vēsturi, grieķu kultūras kodolu un radošo dzinuli. Grāmatā autors sev raksturīgā ļoti personiskā un azartiskā vēstījumā aplūko cilvēka un varas tēmu, turklāt vai ik brīdi liekot aizdomāties par tām vērtībām, kas ir aktuālas arī mūsdienās, arī mūsu Latvijā.

11.03.

Latvijas Vikipēdijas maratons

11. martā sākās Latvijas Vikipēdijas maratons, kura mērķis ir aktivizēt un paplašināt latviešu valodas lietojamību mācību procesā, izziņā, pētnieciskajā darbā, būtiski palielinot rakstu skaitu Latvijas Vikipēdijā. Vikipēdijas maratons turpinās līdz 16. jūnijam, un tā laikā pasākuma sadarbības partneriem katram ir savas tēmu nedēļas. Pasākumā ar savu tēmu «Zinātne Latvijā» iesaistījās arī LU, aicinot ikvienu papildināt Vikipēdijas rakstu krājumu.

29.03.

Latvijas Universitātes pūtēju orķestrim panākumi konkursā

No 28. līdz 29. martam Vidzemes koncertzālē «Cēsis» norisinājās III starptautiskais pūtēju orķestru konkurss BALTIC OPEN un VII Latvijas pūtēju orķestru konkurss. Sīvā 40 Latvijas un ārvalstu pūtēju orķestru konkurencē visaugstāko punktu skaitu un pirmās pakāpes diplomu saņēma Latvijas Universitātes pūtēju orķestris (diriģenti Jānis Puriņš un Jānis Kaģis).

30.03.

LU modernizēs studijas un mainīs svešvalodu apguvi

LU kopā ar LU Studentu padomi ir izstrādājusi Rīcības plānu studiju modernizācijai, kas paredz ieviest efektīvu svešvalodu apguvi, kā arī pētniecības praksi akadēmiskajās studiju programmās. Plāna ietvaros tiks strauji attīstīta LU e-studiju vide, dodot studentiem iespēju studiju kursu materiālus un bibliotēkas resursus izmantot elektroniski.

no februāra līdz maijam

02.04.

Prof. Ilzei Rūmniecei piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis

Humanitāro zinātņu fakultātes dekānei prof. Ilzei Rūmniecei piešķirts IV šķiras Triju Zvaigžņu ordenis. Augstais apbalvojums piešķirts par nopelniem Latvijas valsts labā, un par to liecina Ordeņu kapitula 2015. gada 2. aprīļa paziņojums Nr. 4.

03.04.

Publiskoti U-Multirank rezultāti

U-Multirank ir jauns globāls universitāšu reitings, kurš pirmo reizi tika publicēts 2014. gadā. Šogad reitinga rezultāti publicēti otro reizi, un abus gadus tajā piedalās LU. Šis reitings no citiem atšķiras ar to, ka tas neranžē augstskolas TOP sarakstos, bet gan mēra to sniegumu vairākās jomās. Augstskolu rezultāti ir savstarpēji salīdzināmi, un tiek atspoguļoti arī nozares vidējie rādītāji. U-Multirank apvieno 1200 augstākās izglītības iestādes (2014. gadā – 850) no 83 valstīm, iekļaujot vairāk nekā 1800 fakultātes un 7500 studiju programmas.

17.04.

Noslēgusies kandidātu pieteikšana Latvijas Universitātes rektora amatam

Latvijas Universitātes rektora amatam izvirzīti divi kandidāti – LU Datorikas fakultātes dekāns prof. Juris Borzovs un LU zinātņu prorektors prof. Indriķis Muižnieks. Prof. J. Borzovu amatam izvirzīja Datorikas fakultāte, bet prof. I. Muižnieku – Bioloģijas fakultāte, Humanitāro zinātņu fakultāte, Ķīmijas fakultāte, Ķīmiskās fizikas institūts, kā arī Kardioloģijas zinātniskais institūts.

24.04.

Pētniecei Evai Eglājai-Kristsonai piešķirta literatūras speciālbalsa

Latvijas Literatūras gada balvas eksperti speciālbalsu par nozīmīgiem sasniegumiem literatūrzinātnē piešķirusi Evai Eglājai-Kristsonai par pētījumu «Dzelzsgriezēji. Latvijas un Rietumu trimdas rakstnieku kontakti». Pētījumu izdevis LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, un tas veltīts latviešu literātu kontaktiem abpus dzelzs priekškarā 20. gadsimta politisko kolīziju kontekstā.

27.04.

LU Fonda mecenātu stipendijas iegūst 20 topošie LU studenti

LU Fonda mecenātu stipendiju 2200 eiro apmērā 2015./2016. akad. gadam, izturot LU Fonda rīkoto stipendiju konkursu, ieguvuši 20 Latvijas vidējo mācību iestāžu abiturienti. LU Fonds piedāvā divu veidu stipendijas topošajiem pirmkursniekiem: stipendija «Ceļamaize» domāta 12. klašu absolventiem, kam ir izcilas sekmes un augsti sasniegumi gan mācībās, gan ārpusmācību aktivitātēs. Savukārt M. M. V. Petkevičs piemiņas stipendija ir paredzēta 12. klašu skolēniem – topošajiem LU 1. kursa pamatstudiju programmu studentiem, kuri ir sekmīgi mācījušies, aktīvi piedalījušies sabiedriskajā dzīvē un kuriem ir nepieciešams materiālais nodrošinājums studijām.

30.04.

Atklāj mecenātiem un darbiniekiem veltītu rododendru dobi

30. aprīlī, atzīmējot LU Fonda dižmecenātes Minnas Matildes Vilhelmīnes Petkevičs 155. jubilejas gadu, Latvijas Nacionālās operas dārzā tika atklāta LU mecenātiem, docētājiem

un darbiniekiem veltīta rododendru dobe. Dobi atklāja LU rektors Mārcis Auziņš un LU Fonda valdes priekšsēdētājs Ivars Lācis, svinīgi iestādot divu šķirņu 'Vilhelmīne' un 'Kristaps Morbergs' rododendrus. Pavisam jaunizveidoto dobi veido 25 augi no šķirnēm, kas veltītas LU mecenātiem, docētājiem un administrācijas darbiniekiem, t. sk. Solveigai Skotelei, Inđrai Ribickai, Astrai Kravčenko, Anitai Zaķei, Alīnei Gržibovskai, Klementīnei Novikai, Jeļenai Smailovai.

03.05.

Jurgis Šķilters saņem apbalvojumu «Laiks Ziedonim»

Sociālo zinātņu fakultātes asoc. prof. Kognitīvo zinātņu un semantikas centra direktors Jurgis Šķilters saņēmis Ziedoņa fonda «Viegli» apbalvojumu «Laiks Ziedonim» nominācijā zinātnē «Taureņu uzbrukums». Kopumā apbalvojumi pasniegti piecās nominācijās, un svinīgā apbalvošanas ceremonija notika 3. maijā.

04.05.

Prof. Jurim Borzovam pasniegts Triju Zvaigžņu ordenis

4. maijā Melngalvju namā Valsts prezidents Andris Bērziņš svinīgā ceremonijā pasniedza valsts augstākos apbalvojumus. Par sevišķiem nopelniem uzņēmējdarbībā, izglītībā un zinātnē, Latvijas saimniecisko spēku attīstībā, nozīmīgo ieguldījumu informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozares ilgtspējīgā attīstībā Latvijā profesoram Jurim Borzovam piešķirts III šķiras Triju Zvaigžņu ordenis.

Valsts prezidents Andris Bērziņš pasniedz Triju Zvaigžņu ordeni profesoram Jurim Borzovam. Foto: Latvijas Valsts prezidenta kanceleja.

07.05.

Latvijas Universitāte ir viens no augstāk novērtētajiem zīmoliem Latvijā

Latvijas Universitāte ir viens no astoņiem Latvijas zīmoliem, kura pazūšana uztrauktu vairāk par 70% Latvijas iedzīvotāju. Tā noskaidrots *Meaningful Brands* («Iēgpilnie zīmoli») pētījumā. Starp zīmoliem, par kuru pazūšanu raizētos Latvijas iedzīvotāji, bez Latvijas Universitātes ir *Google*, *Skype*, Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki, «Laima», *Microsoft*, Raimonds Pauls un «Kārums». *Google* un *Skype* ir arī tie zīmoli, ko Latvijas iedzīvotāji atzinuši par būtiskiem dzīves uzlabotājiem.

13.05.

Izcilu Eiropas jauno zinātnieku veiksmes stāsti starptautiskā seminārā Rīgā

13. maijā Eiropas Mājā notika starptautiskis seminārs «Izcilības meistarklase – Eiropas jauno zinātnieku pieredzes stāsti ceļā uz izcilību». Tajā piedalījās izcili pētnieki no Eiropas valstīm, kas pārstāv dažādas zinātnes sfēras. Profesors Tomass Šēfers (*Thomas Schäfer*) veic multidisciplinārus pētījumus tehnoloģijās, kurās izmantotas jauktas matricas un uz stimuliem reaģējošas membrānas Basku Zemes Universitātē Spānijā. Līzbe Gerisa (*Liesbet Geris*) ir biomehānikas un audu skaitļošanas inženierijas profesore Ljēžas Universitātē Beļģijā. Aleksandrs Fidora (*Alexander Fidora*) ir pētniecības profesors Barselonas Autonomajā universitātē Bellaterrā, Spānijā (ICREA) un ir izcils viduslaiku filozofijas, īpaši – kultūru un reliģiju savstarpējo attiecību jomas eksperts. Andris Ambainis ir datorzinātņu profesors Latvijas Universitātē un viens no pasaulē vadošajiem speciālistiem kvantu skaitļošanas teorijā. Sērens Franks (*Søren Frank*) ir asociētais profesors salīdzinošajā literatūrā Dienviddānijas Universitātē.

No kreisās: Andris Ambainis, Līzbe Gerisa, Aleksandrs Fidora un Tomass Šēfers

PRĀTĪGS LĒMUMS!

LATVIJAS UNIVERSITĀTE IR 5% PASAULES LABĀKO
AUGSTSKOLU VIDŪ

NĀC STUDĒT
VIENĪGAJĀ

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

www.gribustudet.lv

